

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petih vrst 4 1 D, od 10—15 petih vrst 4 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslovanje, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 3, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 3, 1. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zaščiteno frankovano.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		v Jugoslaviji		v inozemstvu	
12 mesecev	6 mesecev	Din 144—	Din 144—	Din 264—	Din 264—
6	3	72—	72—	132—	132—
3	1	36—	36—	66—	66—
1		12—	12—	22—	22—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačila. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Arnavti v Sloveniji.

Kaj so Arnavti v politiki? Stran- karji, ki živijo od dneva do dneva, od situacije do situacije, brez načel in programov, s spletkami in zavratnostmi, z nadmodrovanji, skratka ljudje brez doslednosti in politične značajnosti. Ali imamo take politične Arnavte tudi v Sloveniji? Žal, da preveč! Poglejmo si jih!

Velika so bila bojna gesla, s katerimi so 8. slovenski klerikalci v marčni volilni boj. Še z večjim zaletom so se po zmagovitih volitvah priključili za grebškemu federalističnemu bloku. Vsa javnost je pričakovala od tega bloka velikih dejanj, zlasti pa realne politike, ki bo poleg umirjenega revizionističnega programa zagovarjala realno politiko gospodarske, upravne, socialne, vojaške in splošne politične konsolidacije cele jugoslovenske države. Tako je bila realna pot do resničnega in bližnjega uspeha. Ne dvomimo, da bi bila radikalna stranka sprčo take orientacije in dobre volje pristala na istočasno revizionistično in aktivno konsolidacijsko notranjo politiko. Da nes bi bili lahko na poti najbolj zdravega napredka in procvita.

Znane Radičeve tirade, nezmerno- sti in nerazsodnosti pa so spravile ves federalistični blok v skrajno slabo pozicijo. Položaj se je tako poslabšal, da je moral končno gospod Radič posegniti v tujo in prepustiti federaliste svoji usodi. V tedanjih zagatih si slovenski klerikalci niso znali pomagati drugače, kakor da so o priliki IV. katoliškega shoda organizirali najbolj strahotno dinastično in vladno kletsko- plastvo, kar ga pozna slovenska politična zgodovina. Iz najbolj zagrznenih opozicijalcev so se v dozdnevni nevarnosti izpremenili v hinavce, ki so naenkrat hlinili lojalno državljansko izpreobrnjenost. Kako gnusna je bila tista igra klerikalnega političnega vodstva z nedolžnimi in slepo v njene besede verujočimi slovenskimi vernimi množicami. Tedaj smo res za hip mislili, da bodo klerikalci opustili defetistično politiko in začeli aktivno, pozitivno sodelovanje v narodni skupščini in državi v celoti.

Ni še minul mesec od politične tragikomedije na katoliškem shodu, ko so prejeli od gospoda Radiča jokajoče prošnje in pisma, da bi pametni in aktivni politični pravci odložili vsaj do prihodnje pomladi ter da poizkusijo strmoljaviti sedanjo vladno in izsiliti nove volitve. To je zadnja kombinacija gospoda Radiča in poslednja eventualnost celokupnega federalističnega bloka. Nenasitni klerikalci, gledajoč samo v blaženstva avtonomistične

samovlade v Sloveniji, so sedaj pozabili na strahove ob katoliškem shodu in se znova priključili federalistični politiki. Svoj novi pravci so večerjati tudi očiteljno zaključili s tem, da so sklenili definitivno odkloniti aktivno sodelovanje na državni upravi ter poizkusiti strmoljavljenje radikalne vlade. Zgodil se je čudež! Za to namerno so sklenili povabiti demokrate v skupno opozicijsko grupo narodne skupščine. Z njimi vred hočejo izsiliti padece vlade in seveda po nekih računih tudi nove volitve.

Demokrati, zlasti slovenski mladini, so sedaj prišli na svoj račun. Evo tako vroče željene enotne fronte narodne skupščine proti radikalni vladi! Vemo sicer, da demokrati te zveze niso natančno premislili in da špekulirajo na padec radikalne vlade iz želje po novi koaliciji, dočim računajo klerikalci pri padcu sedanje vlade na nove volitve. Zna se pa dogoditi, da bodo demokrati pomagali federalistom do nove volilne zmage in s tem do končnega in ekstremnejšega uspeha, ali pa da bodo klerikalci omogočili zopetno radikalno-demokratsko koalicijo in s tem seveda nekoliko burne dogodke po jugoslovenskih svečanostih, federalističnih pokrajinah.

Vidimo torej, da so modrosti arnavtske politike prodrle visoko gor v kulturne dele jugoslovenske države in da so osebnosti in strankarski oziri po- teptali vsak zmisel za aktualne in pozitivne naloge jugoslovenskega gospodarstva, državne uprave, socialnosti in nacionalnega napredka.

Najnovejši objem med demokrati in klerikalci ni nič nepričakovanega. Obe skupine spaja nekva notranja sorodnost političnih brezobzirnih metod ter želja po oblasti, ki se ne ustavi pred vitalnimi interesi sedanosti, pred potrebami našega gospodarstva, pred krizo denarja, pred delovnimi in med- dnimi razmerami, pred nepregledno vrsto aktualnih vprašanj in ki se v to svrhu udaja skrajni defetistični politiki. Človeka boli, ko gleda v sredino in zapadno Evropo, ko vidi, kako se konsolidirajo države okoli nas, kako se dviga Češkoslovaška, Poljska, celo Avstrija ter primerja brutalno početje naših opozicijskih strank, demokratič- skih kakor federalističnih proti narodni državi.

Mesto politike sodelovanja in pod- pranja — intrige, spletkarjenja, arnavtske nadmodrovanja, kombiniranja z vladnimi krizami, z novimi volitvami, oboževanja strankarskega teleta. Ob novem zasedanju ne razgrinjajo stran- ke potreb in zahtev posameznih kra-

jev pred zakonodajno telo in pred državno vlado, marveč mislijo na osebne interese, v ostalem nepatriotičnih in pokvarjenih voditeljev.

Najnovejša redukcija v V. brigadi.

Iz orožniških krogov nam pišejo: Pred par dnevi se je odposlalo od V. (sloven- ske) brigade 100 mož v Sarajevo za oja- čenje II. brigade. Najbrž so naši orožniki namenjeni za Črnogoro. Res je in temu pravilo se moramo brezpogojno pokoriti, da gredo orožniki službo delat tja, kamor jih kliče višja oblast in kjer jih potrebuje država in domovina. Proti odkomandira- nju, ki je popolnoma utemeljeno, nimamo in ne smemo ničesar imeti. Pač pa smo proti dvojni meri, kako je preobložen s častniki in moštvom štab v Ljubljani in kako orožnike reducirajo zunaj po postajah. Zunaj so preobloženi z delom in reducira- ni z moštvom, pri brigadi in bataljonu v Ljubljani pa so preobloženi z ljudmi, ki ni- majo pravega dela.

Ze dosedaj je postajam po deželi man- kala polovica določenih mož, radi najno- vejše redukcije pa je ostala večina postaj le z dvema orožnikoma. Kaj pomeni ta re- dukcija za komandirje postaj, to more raz- umeti le tisti, ki vestno vrši svojo služ- beno dolžnost. To morejo razumeti le po- litični in sodne oblasti, kakor tudi stro- kovni orožniški častniki, od katerih pa so najboljše pred kratkim nepremišljeno upo- kojili. Samo ti častniki so res razumeli orožniške težnje, ker so izšli iz njih vrst ter so z njimi direktno delovali.

Oglejmo pa si štab brigade, bataljona in intendanco! Tam je pet štabnih in šest nižjih častnikov (4 kapetani I kl. in 2 po- ročnika). Poleg teh pa cela vrsta pisarjev, pomočnikov, ordonancev in slug, filarjerjev itd., da so naravnost drug drugemu napo- ti. Vsi skupaj, razum kakih dveh častni- kov in par starih, poštenih in vestnih na- rednikov, nimajo nič ali le prav malo dela.

V pisarnah pri štabih se dela le od 8. zjutraj do 14. popoldne (v nedeljo in praz- niki le od 9.—12.). Razum dežurnega pod- častnika odide popoldne vse po privatnih in postranskih zaslužkih. Le po par čast- nikov in par starejših narednikov, kateri gospodje so res vestni, se dobi tudi po- popoldne v pisarnah, a to vedno eni in isti.

Zakaj se tukaj ne napravi potrebna re- dukcija? Pri naši brigadi, ki je najmanjša (ima le 2 bataljona, druge brigade po 4), najbolj urejeni in z najboljšim moštvom za- sedeni brigadi bi popolnoma zadostovalo največ 6 častnikov in eno tretjino sedanega pisarniškega osebja. In ti naj bi delali tako, kot morajo delati komandirji postaj in na- še moštvo, namreč po 4 in 8 ur zunanje dnevne službe dnevno brez ozira na nede- delo in praznike. K temu pa pridejo še ogromni pisarniški posli (prijava, poročila, izkazi, prepisli nepotrebnih povelj itd.). To delo vzame zopet 6—8 ur dnevno. In se- danj si mislite postaje dveh mož, kakor je reducirana večina postaj! Ako nečete za- nemariti zunanje službe in pisarniških po-

slov doma — a to se ne sme zgoditi, sicer sledi kazni, ne prideta ta dva moža sploh nikdar do miru in potrebnega počitka.

Pri štabih naj bi bili zaposleni le stari, za zunanjo naporno službo opešani, zato pa tembolj vestni in pridni naredniki. Brez- dvomno bi celi aparat potem še bolj točno in stvarno funkcioniral kakor je to danes, ko je pri štabu nad polovico neskušenih mladih orožnikov, ki so prišli tja narav- nost iz pripravniške šole, ne da bi bili sploh niti še povohali v praktično orožni- ško službo. Lahko trdim, da večnoma v pisarnah lenobo pasejo ter se smejo nam, ki moramo zunanjo opravljati težko službo in druge neprilike za — prazne obljube.

Ako bi se pri štabu nepotrebnimi mladi orožniki dodelili postajam, bi se mogla ohraniti skupna kuhinja (menaza) na po- stajah, tako pa morajo postaje odslavljati kuharice, ker za enega orožnika kuhinje ni mogoče držati, komandirji pa so veči- noma oženjeni ter imajo lastno gospodinj- stvo. Skoraj povsod so se morali orožniki zadovoljiti, da so si nabavili vse potrebno za skupno gospodinjstvo, radi redukcije pa vse razpada, a na postajah preostali orož- niki so v najhujših gnetnih skrbih za pla- čevanje in za bodočo prehrano. Toliko do- hodkov nimajo, da bi mogli hoditi v go- stilne na hrano.

Kako naj bo postajno moštvo zado- voljno, ko vidi tako krivično razdelitev službenih dolžnosti? Eni delajo noč in dan,

drugi počivajo in gredo za postranskimi zaslužki.

Ker se je torej radi redukcije skupno gospodarstvo na postajah večinoma neha- lo, se nam zdi posebno zagonetno, zakaj nas je intendenca tako obilo obdarila s potrebno in nepotrebnimi kuhinjsko posodo. Tega orodja se je baje naročilo na vagono ter velja ogromne svote, a sedaj bo na podstrešjih postaj polagoma propadalo. Ali bi ne bilo pametneje, da bi se za ta denar nabavile postajne državne zastave, ki jih še po petih letih vedno nimamo! Nas orož- niki z državnim čutom je sram, da za raz- ne patriotske slavnosti in za državne praznike ne moremo na naših postajah izo- besiti državne trobojnice, kar storijo ostali uradi in civilna društva, korporacije itd. Od komandirjev vendar ne more nihče za- htevat, da bodo iz pišle plaše, ki še za kruh otrokom ne zadostuje, nabavljali še zastave.

Istotako žalostne so napisne tabele na naših postajah. Nikjer ni enotnega in re- nega. Kjer si je moštvo na lastne stroške dalo tablo prepleskati in napisati, je vsaj na videz čedna. Drugod so bile avstrijske tabele iz silo preplepene ali prepleskane, da se stari napisi še naprej čitajo. Naši uradni napisi so podobni vaškim kovačijam: vsak mojster si omisli napis po svojem okusu in svojih sredstvih.

Za vse to seve ni denarja, ni kredita, pač pa za nepotrebne kuhinjske lonce. Pa ne da bi se tu šlo za kakšno »zaradost«?

Parlamentarna situacija.

Otvoritev jesenskega zasedanja narodne skupščine. — Delo- vanje raznih parlamentarnih odborov. — Poostreitev situacije.

— Beograd, 21. sept. (Izv.) Včeraj je v narodni skupščini pričelo živahno parlamentarno življenje. Poslanci so bili navzoči v velikem številu in že pred otvoritvijo jesenskega zasedanja so po- samni klubi razpravljali o parlamentarni situaciji, ki se je pričela postraviti.

Predsednik narodne skupščine Lju- ba Jovanović je otvoril plenarno sejo ob 10.20 dopoldne. Izvršene so bile najprej običajne poslovniške formalnosti, med drugim je predsedstvo naznanilo zbor- nici, da je finančni minister predložil zakonski predlog o proračunskih dva- naistlinah za mesec oktober, november in december 1923.

Predsednik Ljuba Jovanović je za tem naznanil zbornici rojstvo prestolo- naslednika, izvajajoč:

»Gospoda narodni poslanci! Čast mi je Vam javiti, da se je 6. t. m. ob 2.55 zjutraj rodil prestolonaslednik. (V zbor- nici navzoči poslanci so vsklikali: »Ži- vel prestolonaslednik!«) Gospoda na- rodni poslanci! Prepričan sem, da go- vorim v imenu vseh, ako rečem, da v rojstvu Nj. Visočanstva prestolonasled- nika moremo gledati novo jamstvo za ureditev države, za odstranitev vseh nesoglasij in za pravičen razvoj naše države. V tem prepričanju vzklikam: »Ži-

vel prestolonaslednik!«

Poslanci so se dvignili s sedežev ter burno vzklikali: »Živel prestolonasled- nik!«

Predsednik je dalje naznanil, da je umrl narodni poslanec Ivan Eveto- vič (Banjevec). Spominjal se ga je kot dobrega organizatorja gospodarskih za- drug in pa kot vnetega branilca naših pravic za časa vnetega. (Zbornica je zaklicala: »Slava mu!«)

Tajnik je nato prečital razne pritož- be in prošnje, kakor tudi poročilo finanč- nega odbora glede povišanja taks in pri- stojin. Zbornici se je dalje naznanil za- konski predlog Ljube Davidoviča o drž- avni podpori rodbinam vojvode Putni- ka in vojvode Miška.

Predsednik je za tem dal na glasov- vanje nujnost zakona o raznih pro- čunskih dvanaistlinah za 1923.

Nujnost je bila priznana s glasovi večine, opozicija je glasovala proti.

Skupščinski tajnik posl. St. Koba- sič je nato prečital interpelacijo posl. Ljube Davidoviča in tovarišev na min- istrskega predsednika in na ministra zü- nanjih zadev o reškem vprašanju. Med čitanjem je opozicija večkrat viharno protestirala proti akciji Italije na Reki. Opozicija je zahtevala, da se ta inter-

Claude Farrère — prev. Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

36

»Nasilje zaničujem. Sprostil sem se, kot sem vedel in znal; oblekel sem suknjo in — zdaj sem tu. Ona je tulila od jeze. Toda to mine; tako sem ji dejal.«

Smejal se je in ni bil nič jezen.

»Ali je tvoja sobna oprava zlomljiva?« je vprašal Torral.

»Imam le železno posteljo.«

Prižgal si je cigareto in pod strop so se vzpeli mirni, modri oblaki.

»Sirov si bil,« je odpustljivo razsodil Torral. Opi se mu je še pretakal po žilah, zato je bila njegova običajna osornost omiljena.

»Res je, sirov sem bil,« je priznal Fierce. Stopil je k deski in motril matematične obrazce. Torral se je zavrtel na stolu, da mu sledi z očmi.

»Že deset dni te nismo videli,« je nenadoma izpregovoril.

Fierce je zardel.

»Truden sem.«

»Pa si vendar videti čil.«

Bil je uprav sijajen: jasno lice, sveže veke; nikako barvilo, ne prašilo. Torral se je začel smehljati.

»Kdo ti nadomestuje Liseronovo?«

»Nihče, nekaj časa se bom postil.«

»Prav dobro. Nocoj bom večerjal v Cholonu; spodobno in častno, kakor imaš navado ti. Prideš?«

Fierce je še bolj zardel.

»Nemogoče. Sprejel sem neko povabilo v mestu.«

»V mestu, kje?«

»Pri Malais-jevih.«

Torral se je navidez — nenavadno začudil.

»Pri Malais-jevih? Pošeeš ugledne družine.«

Prasnil je v glasen smeh in prekrizal roke.

»O, ubožec! Torej je vendarle res! Saj so mi povedali, pa nisem verjel. Ti, civiliziranec, bojevnik v naših najsprenejših vrstah, ti si postal zdaj nekaj tako smešnega, postal si svetovljani! Obesil si se ženskam za krila, uklenil so te v verige udvojljivosti, odličnosti in snobizma! Krila, ki jih ne smeš niti privzdigniti; obojestranski grbavci: ničvredno blago, goljufiv denar. In zaradi te barbarske in nezdružljive jedi, zaradi te mešanice vseh laži, si pa izpljunil naše okusno, pametno, premo- črtno, matematično življenje! Ze deset dni je, kar si nam obrnil hrbet; deset dni, odkar si zatajil naše vzorno in pametno moštost; za katerim prividom, za kako neumnostjo se zdaj mečeš? V kako laž- njivo blato si se zdaj pogreznil, ti, mož odkrito- srčnosti? Ali si znorel ali pa si se prelevil.«

»Pretravaš,« je odvrnil Fierce.

Ne da bi se zganil, je prenesel ta ukor. Vpričo modrijana, ki ga sploh ni skušal zavrniti, se je začel osramočenega in bilo mu je neprijetno.

Toda novo življenje, ki ga je užival že deset dni, ga je ovilo s preveč sladkostmi, da bi se sploh še kdaj utegnil odreči. Zagovarjal se je:

»Živim v tvojem geslu: brez muje sem našel zabave, ki so po moji volji; te zdaj trgam. Živim, kot se zdi meni prav, kaj mi mar vse drugo. Ti sam si mi narekoval ta spored!«

»Norec!«

Torral ga je zmerjal brez jeze in s pomilo- valnim pogledom.

»Norec! Kaj se bova prepirala. Ali si zaljub- ljen? To bi sicer ne bilo nobeno opravičilo, pač pa vsaj pojasnilo...«

V Fiercu se je uprlo kljubovanje. Vsa očitanja in zasmehovanja je sprejel s povešeno glavo. Toda, da bi kdo tu oskrnil ime Selysette Sylva, — ne, nikdar! Da! — Nenadoma je pomislil. Čemu se sploh razburja? Kdo je govoril o Selysetti? Saj ni bil zaljubljen vanjo nič bolj kot v kako drugo žensko. Smehljaj se je.

»Zaljubljen? In ti?«

Torral ga je ošinil z vrtajočim pogledom. Toda Fierce ni lagal; njegova odkritosrčnost se mu je smehljala po vsem obrazu. Torral je odnehal.

»K Mévilu grem,« je dejal in se oblekel v svojo dnevno obleko, ki jo je preje odložil.

»Greš z mano?«

Fierce je pogledal na uro.

»Da, imam čas.«

»Čas? Kako opravilo pa imaš?«

»Igro tenisa.«

»Kje?«

»Pri Malais-jevih.«

Fierce ni zardel: saj ni bil zaljubljen; jasno, ki mu je osvetila to točko, mu je pomrla vest. Dvignil je rame, Torral pa je svojevlečno izjavil:

»Če lubezen preneha biti gorečnost, je samo še intelektualna blodokrvnost.«

Peč sta odšla k Mévilu. V ulici Némests je dišalo po tamošnjih vonjih. Ker sta prekrizala Špansko ulico, sta dospela v četrto ure. Ograja pri zdravnikovem stanovanju je bila odprta in na dvo- rišču z visokimi platanami je čakal posrebreml in položeni voz svojega gospodarja.

»Ljubka »cancha«, je dejal Fierce, predno je vstopil.

»Vabliva in molčeča: past za ženske.«

Torral je občudoval kot slikar ali pa matema- tik s sklonjeno glavo in s pomežikajočimi očmi.

Mévilova hiša se je skrivala za steno dreves in iz vsakega nadstropja je molela veranda, ki je — poraščena z divjo trto, nalikovala ščitu. Kol, ko so se vrtna vratica odprle, se je dvoredno zavil k strmemu stopnišču in obiskovalec je bil že po prvih korakih neviden.

»Svetišče čutne ljubezni,« je spet dejal Torral.

»Notri so ležišča, prirojena za vse ženske: to ki jih spoštuješ vsak dan, bodiš pri Malais-ju, bodiš kje drugod, so še ležale na teh zofah, ali pa še bodo ležale.«

pelacija takoj stavi na dnevni red, domim je to skupščinski predsednik odklonil. Demokrati poslani so med čitanjem delali razne meklce. V zbornici je vzbudil posebno pozornost vsilki poslanca Več. Wilderja (dem.): »Italija je vrgla naše učitelje z Reke! Posl. Radosavljevič: »To je škandal! Zbornici so bili nato pričetni predlogi sodišč, ki zahtevajo izločitve poslancev zaradi raznih prestopkov. Takih predlogov je okoli 50. Sodišča zahtevajo večinoma izločitve Radičevih poslancev.

Posl. Vojislav Lazič (zamlorad.) se je pritožil, da vlada ne daje nikakih točnih obvestil o reškem vprašanju. Narod se danes ne ve, ali je izvršena okupacija Reke ali ne. Govornik je zahteval, da vlada da točna in jasna pojasnila o Reki.

Posamni ministri so nato odgovarjali na kratka vprašanja nekaterih poslancev. Odgovarjali so notranji minister Vujičić, minister poljedelstva in vode Krsta Miletić, minister narodnega zdravja dr. Slavko Miletić in finančni minister dr. Stojadinović. Klerikalni poslanec Zebot je dvignil mnogo hrupa in trušč, češ da je vlada v volilne svrhe nakazala 1.400.000 dinarjev kot pomoč vinčarjem, a jih do danes še ni izplačala. Minister notranjih zadev mu je izjavil, da je uvedel preiskavo in da še niso zbrani vsi podatki. Minister za socialno politiko dr. Ninko Perić je izjavil, da je bil gorenji kredit določen kot pomoč siromašnim slojem v Sloveniji, a da se ni izplačal, na račun tega kredita pa se je odposlalo 28 vagonov žita, da se razdeli med siromašno prebivalstvo.

Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović je nato predlagal dnevni red za prihodnjo plenarno sejo. Predlaga kot prvo točko: volitev odbora za proučevanje in ratifikacijo konvencij, sklenjenih med našo in avstrijsko vlado na pomladanskem sestanku avstrijskega državnega kancelarja v Beogradu.

Zbornica je ta predlog soglasno sprejela.

Posl. Ljuba Davidović je za tem predlagal, da se sprejme kot druga točka dnevnega reda njegova interpelacija in da se ji prizna nujnost. V daljšem govoru je utemeljeval nujnost.

Predsednik skupščine: Odrzjam glasovanje o drugi točki dnevnega reda. Večina zbornice je sprejela nujnost interpelacije Davidovičeve in je nato ob 14.30 predsednik zaključil sejo s pripombo, da se prihodnja seja vrši danes ob 9. dopoldne.

DELOVANJE RAZNIH PARLAMENTARNIH ODBOROV.

Tekom včerajšnjega dneva sta zborovala finančni in zakonodajni odbor. Vladi je mnogo lažje na tem, da spravi v najkrajšem času nujnejše zakone pod streho.

FINANČNI ODBOR.

Kredit za železnico Ljutomer—Murska Sobota. — Proračun.

— Beograd, 21. sept. (Izv.) Finančni odbor je včeraj dopoldne imel pred otvoritvijo plenarne seje kratko sejo. Odbor je sprejel na znanje zakonski predlog o dvanaestih za oktober, november in december z večino glasov. Dalje je finančni odbor odobril ministrstvu financ, ministrstvu saobračaja, ministrstvu javnih del ter ministrstvu pošte in brzojava razne kredite v celokupnem znesku 30 milijonov dinarjev. Od tega zneska je določenih 15 milijonov dinarjev za gradnjo železniške proge Bihač—Zrmanja v Bosni in 5 milijonov dinarjev za dograditev proge Ljutomer — Ormož — Murska Sobota. Nato je finančni odbor svojo dopoldansko sejo zaključil.

— Beograd, 21. sept. (Izv.) Na popoldanski seji je finančni odbor začel načelno debato o budžetnih dvanaestih.

Debata je bila zelo živahna in mestoma burna. Opozicija je porabila priliko, da je začela kritizirati finančno politiko vlade. Obenem se je pričela tudi debata o temeljnih smernicah proračuna. V bodočem proračunu je vstavljenih 200 milijonov Din za izvršitev zakona o uradnih in javnih nameščenih meščanskega reda. Za izboljšanje plač in izvršitev zakona o reorganizaciji vojske je vstavljenih 50 milijonov. Dvanaestina tudi vsebuje nekatere postavke za zboljšanje prometnih sredstev. V debato so posegli posl. dr. Šeferov (dem.), posl. dr. Kosta Kumanudi (dem.), posl. Fran Zebot (kler.), posl. Pušenjak (kler.), posl. dr. Grgin (rad.) in finančni minister dr. Stojadinović. Opozicija je konstatirala, da znašajo izdatki okoli 2 milijardi, s pripombo, da so dohodki le 500 milijonov. Izdatki so se povečali za 50 odstotkov.

Klerikalna poslanca sta ostro napadala vlado, ker zapostavlja Slovenijo, kar je tudi jasen slučaj v vstopu v vojsko in namestitvi orožništva. Nijuh klub bo glasoval proti dvanaestim. Posl. dr. Grgin in finančni minister dr. Stojadinović sta odgovarjala in branila zakonski načrt proračuna.

KLERIKALNE ŽELJE ZA USTANOVITEV OPOZICIJALNEGA BLOKA.

Klerikalci snubijo demokrate.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Po informacijah Vašega dopisnika iz klerikalnih krogov je imel jugoslovanski parlamentni klub včeraj ob 16.—17. sejo. Predsednik dr. Korošec je poročal o rezultatih dne 19. tm. v Zagrebu se vršile konference federalističnega bloka. Po poročilu dr. Korošca se je na seji doseglo popolno soglasje glede nadaljevalne akcije, kakor tudi glede akcije posrednih članov tega bloka. Razvila se je za tem krajša debata o stališču in nadaljni taktiki klerikalnega kluba v parlamentu. Klub je sklenil, da od sedaj naprej vodi v narodni skupščini skrajno opozicijo, ker je uvidel, da rešava vlada vsa vprašanja glede Slovenije brez udeležbe kluba.

Dalje je predsednik dr. Korošec poročal o razgovorih, ki jih je svoječasno imel na Bledu in v Ljubljani z radikalnimi ministri in zastopniki radikalne stranke glede kooperacije radikalnega in klerikalnega kluba. Glede nadaljevanja teh pogajanj je bil dosežen soglasen sklep, da se vsi na-

ZAKONODAJNI ODBOR.

Železniška pragmatika.

Včeraj popoldne ob 17. je imel sejo zakonodajni odbor. Plenumu odbora je bilo predloženo poročilo sekcije o železniškari pragmatiki, dalje so bila predložena odboru poročila upravnih sodišč za Bosno in Hercegovino, za Slovenijo in Prekmurje o ureditvi teh sodišč. Na prihodnjih sejah se prične general. razprava o železniškari pragmatiki. Seja je bila zaključena ob 17.30 ter je prihodnja določena za ponedeljek 24. t. m. z dnevnim redom razprave zakona o železniškari pragmatiki.

OPOZICIJALNI KLUBI.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Zemljoradniški klub je na snočni seji sklenil stopiti proti vladi v strogo opozicijo. Posl. SKS Ivan Pucelj je definitivno vstopil v zemljoradniški klub. Posl. Ivan Pucelj je izjavil vašemu dopisniku, da je SKS stopila v zvezo z zemljoradniško stranko. Razlika med obema je le v nekaterih tehničnih vprašanjih.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Demokratski klub je na včerajšnji popoldanski seji razmotrival politično situacijo.

daljni razgovori z radikalni ustavilo. Živahna debata je bila tudi, kako ima klub spravi v soglasje sklep federalističnega bloka, da se prekinejo vse zveze z Beogradom.

Na mesto umrlega poslanca Evetovića je klub nominiral njegovega namestnika Antona Bošnjaka.

Razvila se je kratka debata o zakonu glede povišanja taks in pristojbin. Za glavne govornike v plenumu zbornice so določeni posl. Fran Zebot, posl. Vesenjak in posl. Vladimir Pušenjak.

Koncem seje se je sprožilo tudi vprašanje o parlamentarni taktiki in o skupni opozicijski taktiki z demokratimi in ostalimi opozicijskimi skupinami. Jugoslovanski klub je zaenkrat sklenil forsirati akcijo ustanovitve skupnega opozicijskega bloka proti radikalni večini. Klub pričakuje, da bodo v tem oziru prevzeli inicijativo demokrate. Nsloga takega opozicijskega kluba bi bila paralizirati delovanje radikalne vlade.

Boj za Reko.

PESIMISTIČNI GLASOVI O REKI.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Današnja »Politika« konstatira v članku, da je Reka za nas izgubljena. Doživel smo poraz.

Interpelacija o Reki.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Glede nadaljnjega razvoja reškega problema ni javliti nikesar zanimivega. Dogodki so prišli v neko stabilno fazo. V parlamentarnih krogih pa kljub temu vlada veliko razburjenje in za današnjo sejo, na kateri se prične debata o Reki, vlada povsod veliko in napeto zanimanje. Med nekaterimi krogi je opažati razpoloženje, da naša vlada tudi odgovori Italiji s sličnimi in odločnimi sredstvi. Na današnji seji narod. skupščine pa ne pride, kakor je bilo pričakovati, zelo obširna interpelacija Ljube Davidovića v razpravo, temveč vprašanje demokratskega poslanca dr. Grisogona, ki se omejuje le na suha fakta in na zaščito naših interesov. Namestnik zunanjega ministra dr. Ninko Perić bo danes odgovoril na to interpelacijo.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Na snočni seji ministrskega sveta se je sestavilo poročilo o reškem vprašanju, katero prečita na današnji seji minister dr. Perić. Poročilo se nanaša samo na interpelacijo poslanca dr. Grisogona in tovarišev. V ekspoziciji bo minister kratko omenil zgodovinski razvoj reškega vprašanja. Omenil bo, da se bodo pričela direktna pogajanja za sporazum med Beogradom in Rimom. Odgovor bo tudi konstatiral, da je bila vlada šele 17. tm. obveščena o vsebi-

ni pisma prof. Depolija, katero pismo je bilo že objavljeno 15. tm. preko Stefani.

PRED BEOGRADSKO ODLOČITVJO.

— Rim, 20. sept. (Izv.) »Messaggero« piše: Ker zunanji jugoslov. minister Ninčić ne zapusti Zeneve, smemo sklepati po zadnjih informacijah, ki smo jih dobili, da sledi v kratkem beogradska odločitev glede na zadnje Mussolinijeve predloge za rešitev reškega problema. V Beogradu se bržčas že sestavlja odgovor, ki dospe te dni in o katerem se sodi, po dobljenih vtiskih, da ne bo obsegal odklonitve, marveč bo mogel privedi trdopolna pogajanja do odločilno in nagle zaključne faze.

Reško vprašanje rešeno?

— Rim, 20. sept. (Izv.) V diplomatskih krogih se z vsoto trdnostjo vzdržuje vest, da je že dosežen sporazum med Beogradom in Rimom glede Reke. Reško vprašanje bo v najkrajšem času popolnoma rešeno. Imajo se še izvršiti nekatere formalnosti. Za danes pričakujejo, da prispe Pašičev odgovor, katerega vsebina je že znana Londonu in Parizu.

»Corriere della Sera« komentira poročilo pariškega »Matina« o »jugoslovensko-italijanski vojni konvenciji«. List pripominja, da je treba doseči popreje popoln in lojalni sporazum v marsikaterih drugih vprašanjih, potem je

šele mogoče razmotrivati problem vojaške zveze med obema državama. Šele rezultati gospodarsko političnega sporazuma morejo dovesti obe državi do sklenitve vojaške konvencije.

— Rim, 20. sept. (Izv.) Listi javljajo, da sledi rešitev reškega vprašanja v najkrajšem času.

KONCENTRACIJA ITALIJANSKIH ČET OB NAŠI MEJLI.

— Beograd, 21. septembra (Izv.) Po poročilih iz raznih krajev Italije je izvršena popolna koncentracija italijanske vojske ob naši meji. Po zbranih podatkih cenijo stanje italijanske vojske ob meji na 100.000 mož vseh orožij, opremljenih s polno vojno opremo. Koncentracijo čet motivirajo vodilni italijanski krogi z manevri. Značilno je, da se nahaja na Krasu italijanski generalni štab. Beogradska politična javnost pa je globoko prepričana, da znači ta koncentracija kot skrajni pritisk na našo vlado glede Reke.

Odredbe proti Jugoslovenom na Reki.

— Reka, 20. sept. (Izv.) Guverner Giardino je izdal dekret, s katerim odloča, da ne more bivati na Reki nobena oseba, ki ni reški mešan ali ki ne stanuje na Reki že leto dni in ne more priti na Reko, kdor nima sredstev ali je brez stalnega dela.

Pravijo, da se hoče preprečiti s tem dekretom dohod ljudi, ki prihajajo zaradi kupčij na Reko. Kdor bi ne odgovarjal razglašeni določili, bo izgnan. Pravzaprav bi moral tak dekret zadeti one številne pretepenice iz Italije, ki delajo mestu samo škodo, ne delajo nič. Žive pa dobro na račun mesta in italijanske vlade. Ali ti živijo, ki so Reki v sramoto, so najživahnejše pozdravili novodollega guvernerja, in ti ne bodo izgnani, marveč jih bo »reška vlada« še nadalje dobro hranila. Ti dajejo Reki lice »najbolj italijanskega mesta«. Odredbe so naperjene proti Jugoslovenom. Italijanski listi k razglasitvi novega dekreta dostavljajo, da je na Reki precej družb, bank, industrij, trgovskih podjetij, odvetnikov in zdravnikov hrvatskih, ki vrše tu neovirano svoj posel. Hujškatilijo na vsoto moč, da bi Giardino izgnal vse Hrvate z Reke. Ako bi Giardino poslušal take glasove, potem je on poslan semkaj, da spremi Reko k zadnjemu počitku!

Angleški glasovi proti Italiji.

— London, 20. sept. (Izv.) Dopisnik »Timesa« prebuje pogovor z Giardinom. Dopisnik ga je vprašal, ali misli razpisati nove volitve v konstituanto, pa je general izjavil, da obsega njegova mislija samo vzdrževanje miru in reda, dokler se ne doseže italijansko-jugoslovenski sporazum. Dopisnik dostavlja, da je Depoli protislovovski »leader« in da ima v prebivalstvu malo pristašev. Reko so vladali zadnjih 10 mesecev fašisti skupno z italijanskimi četami. Zanellova stranka predstavlja dve tretjini svobodne reške države, all to prevladujoče mnenje so je zadušilo z najboljšimi in brutalnimi sredstvi. Številno italijanov, ki žele združitev z Italijo, je v manjšini, večina hoče svobodno državo in obnovo prometa z Jugoslavijo. Imenovanje vojaškega guvernerja je italijanski protizakoniti čin. Stvar se zapleta tako, da velesile ne morejo gledati na italijansko-jugoslovensko pogajanja zgolj tako, kakor da bi šlo za spor le med dvema interesirancema. »Daily Telegraph« izjavja, da ima Giardinov prihod namen, pospešiti gibanje za aneksijo. — »Manchester Guardian« prinaša pogovor z ministrom Scialojem, ki je izjavil, da Italija ne more opustiti svoje zahteve glede Delte kot integralnega dela reškega pristanišča. Sforzovega pisma, priloženega rapalski pogodbi, italijanski parlament ni priznal.

in imenovanje Giardina sledi iz santamargheritske konvencije, ki priznava Italiji pravico nadzorstva nad Reko, ako se izkaže, da se mesto samo ne zna vladati. Jugoslavija se je molče odrekla temu privilegiju, ker bi se reško prebivalstvo, ki je italijansko, uprlo vsaki jugoslovanski ingerenci. — »Glasgow Herald« poziva države, učlanjene v Društvo narodov, da pritiskajo na Italijo, da bo spoštovala »javni evropski zakon«.

Ugoden preokret v reparacijskem problemu.

Anglija in Francija sporazumni. — Pripravljenost antante pomagati Nemčiji.

— Pariz, 20. septembra. (Wolff.) O sestanku Baldwinja s Poincarejem piše »Pett Parisien«: Baldwin ne taji svoje želje, da naj okupacija Porurja čimprej izgubi svoj vojaški značaj. On celo želi, naj se okupacija konča, ker se boji njenega vpliva na notranjo ravnotežje Nemčije. Zato je mogoče računati s tem, da je Poincare namignil Baldwinu da se Francija ne bo sporazumela z Nemčijo, dokler bo trajal pasivni odpor. Glavni predmet pogovora pa je tvorila eventualnost, da bi po končanem pasivnem odporu nastala nova situacija. V tem slučaju Angleška želi, da se je ne izloči iz pogajanj, ki bi to pot vodila h končnovojni spolni ureditvi reparacijskega vprašanja. Glede tega je Poincare pomiril Baldwinja, da Francija nikoli ni imela nomena ureditvi reparacijski problem brez sodelovanja zainteresiranih. Verjetno je, da bo sporazumna Francijo poprej sklicana medzavezniška konferenca.

— London, 20. septembra. (Wolff.) Pariski poročevalec »Daily Telegraph« piše: Angleški vladni zastopniki niso skrivali svojega zadovoljstva glede rezultatov pogovora med Baldwinom in Poincarejem. Zlasti je bilo pojasnjeno vprašanje, kakšen položaj bi nastal, ako bi Nemčija prenehala s pasivnim odporom. Stališče Poincareja je bilo v tem oziru zelo ugodno. Vsi soglasajo v tem, da bodo nadaljnja pogajanja potrebna v najnovijem času. Naglašalo se je, da Francija nikakor ne želi, da bi nemško gospodarstvo zlomila ali oslabilila. Iz francoskega stališča je razvidno, da obstoji naziranje, da je treba Nemčiji pomagati in da ji bo mogoče pomagati, ako bodo likvidirani vsi problemi, ki so povzročili okupacijo Porurja. Ako Nemčija nastopi z ugodnimi ponudbami glede plačila svojega dolga, bo takoj na dnevnem redu vprašanje moratorija.

— Pariz, 20. septembra. (K.) Rezultat včerajšnjega sestanka angleškega ministrskega predsednika Baldwinja s Poincarejem je ugoden. Med obema državnikoma je bil dosežen sporazum glede reparacijskega in porurškega vprašanja. Tako je vstopljena podlaga Velike antante. Pričakovati je v bodoče skupnega nastopa obeh držav v vseh mednarodnih problemih. Uradni komunikacije o tem sestanku se glasi: Danes popoldne se je vršil sestanek ministr. predsednikov Francije in Angleške, ki sta se pri tej priložnosti pogovarjala o splošnem položaju. Ni mogoče pričakovati, da bi bil dosežen končnovojen sporazum, torkom samo enega sestanka med Poincarejem in Baldwinom, toda oba državnika sta bila v srečnem položaju, da sta mogla ugotoviti, da sta sporazumna glede ciljev in da med njima glede posamičnih vprašanj ni nikake bistvene diference, ki bi ogrozila sodelovanje obeh držav, od katerega v tako veliki meri zavisi svetovni red in mir.

— Berlin, 20. septembra. (K.) Wolffov urad poroča: Vesti iz Pariza o poteku pogajanj med ministrskima predsednikoma Angleške in Francije ne nudijo še nobenega končnega utisa. Listi pišejo, da Nemčija slej ko prej stremi za podlago, ki bi omogočila veljavna pogajanja glede reparacij. Praktičen pomen vseh korakov, ki jih je storila Nemčija v tej smeri, pa je pogojno to, kar bodo storili zavezniki s svoje strani. Osvoboditev Porurja in vstopitev normalnih gospodarskih funkcij je celo za privzornično dobro nemogoča, ako ne bodo osvobojeni oni, ki so jih Francozi aretirali, ako se ne povrnejo izgnanci in ako ne pride uprava v vseh zasedenih krajih znova v ro-

Fr. Z.

O stricu Matevžu in kako sem rešil teti Poloni vrat od vešal.

Imam strica, 67 let je star, nima ne žene, ne otrok, pa je obljubil, kadar umre, da mi bo zapustil svoj dežnik. Dežnika bi bil res potreben, pa ne vem, ali ga bom dočkal. Stric je zdrav bol, nego sem jaz, gotovo bo dosegel 73. leto. To leto, pravijo, je kritično, pa če to testane, bo živel še do 82. leta, in če tedaj ne umre, sploh ne bo umrl, ampak ga bo ubila opeka s strehe ali ga bo povozil avto. Skratka, pretrdnih gradov si ne zidam na strictev dežnik in sploh zaradi dežnika ni treba stricu, da umre, zastran dežnika in zastran mene stric lahko živi še tisoč let, ako ga bo veselilo.

Zdaj ga življenje še veseli — on sicer taji, da ga — pa če bi ga res ne veselilo, bi ne bil take reči počel zaradi tete Polone in njenih sanj.

Teta Polona je njegova sestrična, mi ji pravimo teta, ni dosti mlajša od strica in nosi očala, da lahko bere v sanjskih bukvah, morebiti bomo tudi po njej kaj podedovali, meni je še posebej namenila očala. Navzlic svojim letom je teta Polona ves božji dan zaposlena; do noči se ji sanja, po dnevu pa pripo-

veduje, kaj se ji je po noči sanjalo, in pripoveduje tako živo, da ji je že parkrat zobovje zletelo iz ust in smo ga s palico lovili izpod omare. Zlasti je stric Matevž tisti, ki je zavezan poslušati njene sanje, pa saj ima časa dovolj in ne bo zato kaj zamudil.

Pa se je zgodilo in se je teti Poloni nekoč sanjalo o zobu in so se potem enake sanje ponavljale: ali da je bila pri zdravniku in si je dala zob izdreti ali da ji je zob padel iz ust tako rekoč iz lastnega nagiba ali da ga je izgubila kakorkoli drugače. Pa je bila sirota tako nerodna, da je tudi te sanje razkladala stricu Matevžu. To ni bilo prav, ko vendar ve ves svet, da pomeni izpadli zob smrt v rodbini, a je najstarejši v rodbini stric Matevž.

Stric je res zameril teti Poloni njene sanje in je izjavil, da je teta Polona nadležna ženska, ampak da je res jako nadležna, nič drugega bi ne govorila nego o samih boleznih in o smrti.

Pa ni stric Matevž pravzaprav nič drugačen. Tudi on bi se menil ves božji dan le o tem, kaj ga boli in kaj mu je. Katerokoli bolezen ima kdorkoli, tisto ima on tudi in je imel v teku tega leta že sledeče omebo vredne bolezni:

Legar. Ta je trajal skoro pet dni in se ni stric Matevž ves ta čas nič

obrnil in bi bil legar trajal tudi še dalj, toda ni stricu dišala prepričla diča.

Potem je imel tri dni vodenico in si jo je pregel z brinovimi jagodami.

Potem je dobil prijatelj Miro Ishias pa je izjavil stricu, da jo ima tudi in da jo čuti v levih spodnjih čeljustih, in je še enkrat vprašal, kako se pravi tej bolezni, in mu je bilo ime pretežno in je pustil ishias in je rašil robe krč v desno roko, da ni mogel dobiti prav nič geniti, zlasti ne, kada bi bilo treba dajati denarja — jedel pa je lahko z njo, hvala Bogu!

In je bila poglavitna stvar pri vsaki njegovi bolezni ta, da se je lahko na dolgo in široko o njej menil s komurkoli.

Po pravici povedano — boleznit tedaj niso reč, da bi se jim izogibala ušesa in jezik strica Matevža, in tudi kar se tiče smrti: v listih sploh ni drugega bral nego smrtno koso in parte in se je znal kaj modro in možato pogovarjati o smrti drugih.

Ali mu ni bilo všeč, da teta Polona s svojim zobom cilka baš na njegovo smrt, in je rekel: Teta Polona je hudobna ženska, ampak je res tako hudobna, človeku želi smrt.

Teti Poloni, temu jagniču, se še sanjalo ni o stricjevi nevolji, nego je nedolžno naprej sanjalo o zobu, silo ime-

nitne so se ji zdele te sanje. Zdaj je postal stric Matevž rdeč in vijoličast v lice, raztogotil se je in je teta nagnal s coprnico, ampak da je res taka coprnica, in je ogoren vprašal, kakšne imamo zakone, da trpe take sanje — hudobni babnici se lahko sanja, kar sama hoče, pa se ji iz gole hudobije sanja o izpadlem zobu, ona sanja, na! nedolžni človek pa umri! To ni prav, ampak res ni prav! — Obrisal si je solzo in je izročil teto Polono odvetniku dru Pikežu, da stori konec njenemu peklenskemu početju — dr. Pikež pozna strica izza večernega omizja v gostilni.

Na paragrafe se ne spoznam, ali mi je dr. Pikež namignil, da je stvar resna. Rekel je, ako teta Polona iz hudobnega naklepa sama tiste svoje zobe in ko je med strankama izven spora, da takim sanjam neizogibno sledi smrt in je potemtakem podana vzročna zveza med sanjami in smrtjo, oziroma ni dvoma o sposobnosti uporabljene sredstva za doseg namena — skratka, teta Polona da je kriva hudodelstva preizkušnega oziroma izvršenega umora, ki se kaznuje s smrtjo na vislicah, v primeru pozizusa pa s težko ječo do vseh živih dni — v prvem in drugem primeru, da je kazen obutno postrežena z odvetniškimi stroški. Dr. Pikež je blag človek, rekel je, da ne želi nikomur tako sramot-

nega konca, in me je pozval, ker sem v sorodu z njo in bi tudi mene zadela njena sramota, naj skušam stvar poravnati z lepo.

Stvar je bila v istini resna. Umreti moramo sicer vsi, toda stane tako smrt ob posredovanju odvetnika silo denarja in stane smrt tako tistega, ki jo naroči, kakor onega, ki ga zadene in bi lahko oba izgubila vse, stric in teta, in bom še jaz ob upanje, da dedujem — upanje ni veliko, ali veselil človeka vendar.

Paragrafom nisem kos, paragrafe sem pustil v miru, lotil sem se pa sanj in sem čital učene knjige, starega Artemidora in druge, in še sem se posvetoval z izkušenimi ženami, častljivimi in iz tretjega reda.

Temeljito podkovan sem stopil pred strica in sem dejal: »Stric Matevž, zob je v sanjah pomenijo zlahtu, izgubljen zob pomeni smrt enega izmed zlahtu.«

Stric me je grdo pogledal: »Ti si tudi tak, ampak si res prav tak!«

»Počaka!« sem dejal, »koliko p ima teta Polona zob?«

»Svojih nič,« je rekel, »ampak res nima ne enega svojega, vsi so od zobbarja!«

»Vidiš,« sem dejal, »teta Polona je strahovita reva, sanja se ji, sanjske bukvje prebira kakor da so molitvene,

ke nemških uradnikov. Ako bodo izpolnjeni ti predpogoji, tedaj bo mogoče potom efektivnega nemškega plačila doseči rešitev ruskega konflikta, ki vsebuje tudi izpraznitve Porurja.

— **Pariz, 20. septembra.** (Havas.) Listi vidijo v dejstvu, da Baldwin in Poincaré jolajno priznavata, da je francosko - angleško sodelovanje podlaga svetovnega mira, dogodek, ki oznanja srečno bodočnost, in menijo, da predstavlja rezultat sestanka javno potrjeno uspeha Poincaréjeve politike. Izražajo dalje nado, da bo Stresemann končno navedel, da so njegovi manevri glede nesporazuma med zavezniški zmanj in da bo izkoristil vpostavitve francosko - angleškega zaupanja kot zadnji argument za to, da prepriča tudi gotove stranke o najui potrebi lojalne politike napram antanti.

NEMŠKI NACIONALISTI PROTI STRESEMANNU.

— **Berlin, 20. septembra.** (K) Zedinjene francije nemških nacionalistov v državnem in pruskem deželnem zboru, so včeraj v navzočnosti zastopnikov bavarskega centra sklenile izdati proklamacijo, v kateri se v zadnjem trenutku ostro protestirajo proti sedanjim politiki Stresemannove vlade, ki očito stremi za tem, da se za vsako ceno sporazume z zlobno in trdovratno Francijo. Nemško-nacionalna ljudska stranka svečano izjavlja, da rezultat takšne politike nikoli ne bi priznala.

POLOŽAJ NA BOLGARSKEM

Boji med komunisti in vlado.

— **Praga, 21. sept.** (Izv.) Po poročilih preko Beograda iz Sofije še vedno trajajo konflikti med vlado ter združenimi komunisti in zemljoradniki. Komunisti so po nekaterih krajih imeli uspehe. Močno gibanje komunistov in zemljoradnikov je opaziti v kazanliškem okraju. Pri selu Lomi je prišlo do krvavih bojev med vladno vojsko in komunisti. Na obeh straneh je več mrtvih. Vlada je poslala v ta okraj ojačenja.

— **Beograd, 21. sept.** (Izv.) Javljajo iz Caribroda, da sta tja prišla na begu iz Bolgarske zemljoradniška poslanka v narodnem sobranju Bojadžiev in Ivanov. Javila sta se obsejnim komunističarjem s prošnjo, da jima dovoli nadaljevanje vojnje.

Politične vesti.

— **Klerikalci kolebajo.** Včeraj smo poročali o seji federalističnega bloka v Zagrebu, katere se je udeležil tudi dr. Korošec kot zastopnik slovenske klerikalne stranke. Iz besedila komuniqueja, ki se je izdal o tej seji, bi morali sklepati, da so klerikalci, radičevci in muslimani zopet utrili alijanso, ki je v zadnjem času že začela nevarno pokati, zlasti ker so blokaški listi v zvezi s tem komuniquejem poročali, da je federalistični blok krepko odločen prekiniti definitivno vse zveze z Beogradom in prirediti proti vladi z najostrejšo akcijo. Javnost je torej pričakovala, da bodo klerikalci v smislu teh sklepov v Beogradu začeli z najostrejšo opozicijo, ako se že ne odločijo po Radičevem vzorcu naravnost za abstinenco. Toda iz Beograda prihajajo docela druga poročila. Te vesti pravijo, da se dr. Korošec še vedno pogaja z vlado, da bi se našel način, kako bi se ob koncu koncev vendarle vsedel na ministrski portfelj. Istočasno pa vpliva skupno z muslimani z vsi silo na svoje hrvatske zavezničke, da bi opustili svojo dosedanje abstinenco taktiko ter se udeležili parlamentarnega dela. Kakor se iz tega vidi, kolebajo klerikalci kot nihalo med Zagrebom in Beogradom in se ne morejo odločiti niti za eno niti za drugo politiko. Kolebajo med dvema stoloma, in prav lahko se jim zgodi, da bodo na zadnje tebeblili na tla, ako spregledajo njih igr o ni v Beogradu in oni v Zagrebu. Nedavno tega je »Pravaš« našim klerikalcem prav jasno namignil, da se jim čisto lahko prigodi, da običje med dvema stoloma, ako bodo še nadalje igrali svojo dvorezno vlogo. »Pravaš« je ugovoril, da lahko pride do srbsko-hrvatskega sporazuma brez z Slovencev, a

sanj pa vendar ne razume. Pravi zobje so prava zlahta — o pravih svojih zobeh se teti sploh ne more sanjati, ker jih nima. Napačni zobje pa pomenijo napačno zlahto! Vidiš, sem dejal, od napačne zlahte ji bo kdo umrl — napačna zlahta pa so naši dolžniki, z njimi, pravimo, da smo si v taki zlahti, enega izmed njenih dolžnikov bo pobrala smrt!

Stric je zija, jaz sem pa tekel k teti Poloni. »Teta,« sem rekel in sem ji povedal, kar sem doglal.

»Križana gora,« je zajavkala, »pa je res stari Svetlin bolan, tri tisoč mi je dolžan brez pisma in takulacije!«

In je hitela k dru Pikežu in je dr. Pikež resnično blag človek, prijazno jo je sprejel, čeprav je padala na vešala, hitro je naredil tožbo in so še zadnji hip dosegli sodbo na kontumac, drugi dan je bil stari Svetlin že mrtev.

Tako sem obvaroval teto Polono sramotne smrti in škode tudi in sta se ona in stric Matevž lepo pobogala, to je bilo pošteno, ker sta se močno pogrešala drug drugega. Zda zopet ugrbata vsak dan sanje in boleznin in sta oba prav zdrava, hvala Bogu, in se mi zdi, z mojima dedččinama ne bo še dolgo nik.

tako, da bi Beograd prepustil Slovence — hrvatski interesni sleri!

— **Stjepan Radić se vrne domov?** Radićev glasilo »Slobodni dom« piše: »Gospoda v Beogradu menda ve, da je Stjepan Radić odšel iz Hrvatske, ne da bi koga vprašal, pa se bo z božjo pomočjo tudi vrnil, ne da bi mu bilo v to potreba kakšnega posebnega dovoljenja.« — Iz te notice sklepajo, da se namerava Radić v kratkem vrniti v Zagreb, ker se je pač prepričal, da se je njegova misija v Londonu popolnoma ponesrečila. Nimamo nič proti temu, ako se vrne, toda državna oblast bo pač imela pravico mo pošteno izprašati vest o njegovi proti državi naperjeni akciji v Londonu.

— **Diference v džemijetu.** V džemijetu so nastale diference, ki ogrožajo edinstvenost kluba. Z velikim zanimanjem pričakujejo parlamentarni krogi resolucije, ki jih bo sklenil džemijet na kongresu v Skoplju. Močna je struja za nadaljevanje dosedanje parlamentarne taktike, za podporo radikalne vlade. Struja Ferat-Bega je proti vladi.

— **Wilson zopet kandidat za predsednika Združenih držav.** Iz Pariza prihaja vest, da namerava bivši predsednik Združenih držav Wilson pri prihodnjih volitvah novega predsednika zopet kandidirati na demokratski listi. Ta vest je vzbudila v vseh političnih krogih veliko senzacijo. Sodi se, da ni izključeno, da bi ne bil Wilson zopet izvoljen za prezidenta. Mali narodi bi s simpatijami pozdravljali ponovno Wilsonovo izvolitev za predsednika Združenih držav, ker je to menda edini državnik, ki kaže razumevanje za stremenje manjših narodov in držav.

— **Českoslovaških manjšinskih šol v češkoslovaški republiki** je danes po uradnih poročilih nekaj nad 800. V te učilnice hodi 50.000 otrok, ki so na ta način zavarovani pred poptučenjem. Kljub temu je v republiki še cela vrsta manjšin, v katerih nimajo Čehi narodnih šol. Vsekako pa je tudi tem manjšinam zagotovljena v bližnji bodočnosti češka narodna šola.

— **Dr. Beneš o razorožitvi.** V razorožitveni komisiji pri Zvezi narodov sta delegata CSR in zunanji minister dr. Beneš naglašala važnost posebnih pogodb, ki bi omogočile politiko mednarodnega edinstva na široki podlagi. Brez takšnih pogodb so države prisiljene, da sklepajo tajne konvencije. Delegati Poljske in Avstrije so se pridružili dr. Beneševim izjavam.

— **Reparacijski problem pred Zvezo narodov.** Tajnik mednar. zveze dela Jonhauz je te dni poslal Društvu narodov obsežno spomenico o reparacijah. Spomenica je bila poslana po inicijativi mednarodnega odbora, ki ima svoj sedež v Amsterdamu. V nji se predlaga, naj bi Zveza narodov sama prevzela rešitev reparacijskega problema, češ, da ga vlade ne morejo rešiti. Spomenica pripominja, da je Zveza narodov najprilkladnejši mednarodni organ, ki lahko uredi vprašanje glede ugotovitve nemške plačilne sposobnosti in organizacije mednarodnega posojila ter garancij. Jonhauz izjavlja, da govori v imenu 20 milijonov delavcev. Predno je poslal ta manifest, je govoril s Poincaréjem, ki pa ni soglašal z njegovim mnenjem in je ta akcija torej neoficijska. Vendar pa je zbudila spomenica med francoskimi in drugimi delegati v Ženevi veliko zanimanje.

— **Prevrat na Španskem.** Zmaga vojaštva in nacionalistov je popolna. Kakor v Italiji, tako se je tudi na Španskem kralj pridružil revolucionarnemu in s tem je bila borba med vlado in parlamentom z ene ter revolucijo z druge strani odločena v prid prevratnim elementom. Na čelu nove vlade stoji markiz de Estella Primo de Rivera, ki mu je kralj poveril vsi oblast v Madridu, kjer se mudi gen. Primo de Rivera, je sestavljen vojaški direktorij iz gener. Dabana, Sarro Cavallento in Frederico Berenguera. Primo de Rivera je izjavil, da je zelo zadovoljen z uspehom, ker se mu je posrečilo vzdržati med ljudstvom narodni duh. Edini njegov namen je bil vrniti državi pošteno, dobro upravo in zdrav političen sistem.

— **Obnova Japonske.** Vsota, ki bo potrebna za obnovo Japonske, se ceni na okroglo 10 milijard jenov. Vse japonske banke so se združile v sindikat, ki bo podpiral vlado pri obnovitvi uničenih krajev. Poleg lastnih sredstev računa sindikat tudi z notranjim in zunanjim posojilom. V pomožni fond so prispevale japonske banke, pridobitni krogi in ostala javnost dosedaj že 50 milijonov jenov. Število žrtev potresne katastrofe znaša po uradni statistiki policijskega ravnanstva v Tokio 77.823, pogreša pa se 120.070 oseb. Nad 1 milijon beguncev je zapustilo Tokio. Dasi so gmotne izgube Japonske strašne, vendar niso tako velike, kakor se je prvotno mislilo. Glede obnove obstoji dvojno naziranje. Eni stoji na stališču, da je treba porušene kraje takoj rekonstruirati s pomočjo inozemskega kapitala, drugi pa menijo, da naj se ta proces vrši polagoma z lastnimi sredstvi, v kolikor je to seveda mogoče.

NOVA DAVČNA BREMENA.

(Vojaka, prej vojaška taksa in prispevek za vojaška vozila).

Službene Novine z dne 6. septembra 1923, št. 203 objavljajo zakon o ustrojstvu vojske in mornarice, s čigar materialnim delom sta se na novo uveljavila dva državna davka, namreč vojnica, ki se je pri nas pobirala dosedaj kot vojaška taksa, in poseben davek za vozila, ki se bo pobiral v višini invalidskega davka od vseh davčnih zavezancev.

1. Vojnica.

Vojnico bodo plačevali za službo v vojski ali mornarici stalno ali začasno nesposobne osebe, dalje združbe, premoženja in podjetja onih oseb, ki se na katerikoli način ognejo zakoniti službi v vojski ali mornarici ali ki vsled zavora ali izgube državljanstva pravice ne morejo osebno služiti. Plačila vojnice so oproščene osebe, ki prejemajo invalidsko podporo ali ki so se ponesrečile v vojni službi, in končno osebe, ki so umobolne, gluhe, slepe ali hrome ter nesposobne za katerokoli delo, ako plačujejo manj nego 20 Din neposrednih davkov.

Vojnica znaša za osebe, ki so za službo stalno ali začasno nesposobne, 50%, za vse druge, ki se ognejo službi ali ki ne morejo vsled zavora itd. osebno služiti, pa 100% vsakolikega neposrednega davka. Plačilna obveznost traja od dovršenega 20. do dovršenega 50. leta. Za plačilo vojnice jamčijo roditelji vojnici zavezane osebe.

V Sloveniji se je z uveljavljenjem vojnice dosedanj položaj bistveno poostil ne le glede dolo plačilne obveznosti, ki je podaljšana za 5 let, torej na 30 let, ampak tudi glede odmerne podstave. Odmerno podstavo je tvorila dosedaj le dohodnina, v prihodnje se bo pa vojnica odmerjala od vsote vseh posrednih davkov. Vsled tega se bo krog plačilnih zavezancev izdatno razširil, ker bodo vojnico plačevali tudi osebe, ki so bile plačila vojske takse oproščene, ako njihovi skupni dohodki niso dosegli vsote 2500 Din na leto.

Nasprotno pa so razbremenjeni roditelji oseb, ki so dosedaj bili zavezani plačevati takozvano roditeljsko takso, ker bodo v bodoče te takse oproščeni, pač pa bodo jamčili za plačilo njihovim sinovom predpisane vojnice.

2. Prispevki v remontno-vojaški fond.

Za kritje stroškov povodov nabave in vzdrževanja potrebnih konj za topničarsko vprego, jahalnih konj in volov, mornarskih in suhozemskih prevoznih sredstev in drugih potrebščin za vozila, dalje za plačilo odškodnine za živino in prevozna sredstva, ki se odzemajo posestnikom v mirnem ali vojnem času, se bo poleg davka pobiral poseben pribitek za vozila in stekal v posebnem remontno-vojaški fond. (Remontno-komorski fond).

Pribitek za vozila bodo plačevali vsi davkoplačevalci v višini invalidskega davka. Plačila pribitka so oproščeni le oficirji, stalni vojaški duhovniki, kapelniki in tehnični poslovdaje v aktivni službi, dalje pabrobodna društva in lastniki plavnih objektov (razen lukznih) na morju in rekah glede teh objektov.

Dosedaj se je enak pribitek v obliki 5% doklade na neposredne davke po št. 72 zakona o ustrojstvu vojske pobiral edino na ozemlju bivše kraljevine Srbije.

Zakon o ustrojstvu vojske in mornarice je stopil v veljavo z dnem 6. septembra t. l. Iz praktičnih razlogov bi bilo priporočljivo, da bi se vojnica in novi pribitek začela pobirati v Sloveniji še le od dne 1. januarja 1924, ker bi pobiranje od kateregakoli datuma sredi leta povzročilo tako davčnim uradom kakor davčnim zavezancem obilo dela in zmešnjav.

Predno se začne pobirati nova davka v Sloveniji se mora v interesu izenačenja novih bremen v novi finančni zakon poskrbeti za postavno določilo, da se dohodnina, ki se pobira v nekaterih pokrajinah, ne vsteva v odmerno podstavo za vojnico in invalidski davek, ker bi bile sicer pokrajine v katerih se ne pobira dohodnina (Bosna in Hercegovina, Srbija in Crnagora) z novimi davki manj obremenjene nego ostale pokrajine, ki plačujejo na dohodnini več nego znašajo ostali donosni davki.

Opozarjamo naše poslance in gospodarske korporacije, da povodov razprav o finančnem zakonu za l. 1923/24 poskrbe za poplinitvev obstoječih določil glede obeh viših navedenih novih zakonov.

RAZMAH DUNAJSKE BORZE.

V poslednjem času napreduje na dunajski borzi trgovina z efekti čimdalje bolj. Ta pojav pomeni dragoceno pridobitev, ker ta razmah dunajske borze oživlja splošni gospodarski napredek avstrijske republike. Zlasti francoski, angleški in ameriški interesi kupujejo neprestano velike količine avstrijskih papirjev, upoštevajoč, da se je radi stabilizacije avstrijske krome zmanjšal riziko kapitalnega nalaganja v Avstriji na najmanjšo mero. Zanimivo je tudi, da polom marke ni otežilo obnove Avstrije in da ni škodoval normalnemu poslovanju dunajske borze. Dunajskim bankam se je posrečilo v kratkem času pomnožiti akcijski kapital tako, da morejo enakovredno posegati v mednarodni promet. Tudi Industrijske družbe so razširile svoje obrate in dvignile produkcijo. Tudi brezposelnost pada rapidno, kar je v zvezi z raztočo zaposlenostjo industrije. Vse avstrijske industrijske panore se nahajajo pred velikimi zasluzki. Za električne družbe je pomenil sklep dunajske mestne uprave, da se mestna železnica elektrificira, začetek čvrstega delovanja. Izpolnitev prevoznega parka zveznih železnic bo omogočil vagonškim in strojnim tovarnam velika naročila. Tudi železni in premogovni rudokopi so na me-

Gospodarstvo.

sece založen z znatnimi naročili. Ako se posreči znižati deficit zveznih železnic, ki pomeni najopasnejšo rano avstrijskih državnih financ, tedaj se utegne olajšati tudi davčni vtiak, ki je sedaj zadrževal večjo zaposlenost inozemskih podjetnikov v Avstriji. V tem oziru je avstrijska vlada že dala nekaj obljub. Zadnje poslabšanje denarnega stanja, ki je obrestno mero znatno podražilo, ne bo škodilo razmahu dunajske borze. To tudi radi tega, ker je podraženie obrestne mere bilo odvisno tudi od večjih denarnih potreb jesenske trgovine. Finančni krogi pričakujejo, da pade sedanja obrestna mera 1¼ na teden že v najkrajšem času. Saj se je že pred nekaj tedni pokazalo, kako lahko je odpraviti pomankanje gotovine, ko se je obrestna mera 2¼ znižala na ¼ in sicer samo radi tega, ker so najvažnejša središnja mesta, poštna hranilnica in avstrijska Narodna banka olajšali posojila na efekte. Obstojča gotovinska sredstva zadoščujejo dnevnim potrebam, posebno sedaj, ko inozemski interesi kupujejo velike akcijske količine in s tem uvajajo tuje kapitalne na avstrijski denarni trg.

— **g Hmelj.** XX. brzojavno tržno poročilo. Zatec, 19. sept. Razpoloženje mirno, toda čvrstše, trgovina živahnejša — 3000—3300 čK za 50 kg. Nürnberg, 19. sept. Današnje cene uradnejše — 18.200 milijonov M za 50 kg. Nürnberg, 19. sept. Prodaja maniša, popuščajoča — v prostem prometu 20.000 milijonov M za 50 kg.

— **g Zagreška blagovna borza** 20. septembra. V svobodnem prometu za mto na veliko notirajo: Pšenica 79-80 kg. nova povpraševanje 355, žolta koruza povpraševanje 270—275, defektna 250—260, jedmen za pivovarstvo 300—320, za krmo 300, oves 235—240, baška moka »0« povpraševanje 580—585, slavonška »0« 570—575, drobni otrobi 150—155, pisani fižol, slavonški 490—500, beli baški 500—510. Tendence za moko in pšenko zelo čvrsta. Povpraševanje za eksport. Koruza zanemarljiva, pariteta Zagreb ponudba 295, slavonški oves, rešetani, pariteta Zagreb, ponudba 265. Promet srednji.

— **g Narodna založba** sklicuje izredni občni zbor na dan 5. oktobra t. l. Ta izredni občni zbor se vrši ob 18. uri v uredniških prostorih »Slovenskega Naroda«. Dnevni red je: Likvidacija zadruge. Prosimo za polnoštevilno udeležbo.

— **g V pomoč industriji** in obrti je izročila naša državna razredna loterija svoto 943.531.60 Din ministrstvu trgovine in industrije. To je svota loterije od njenega pričetka do sedaj.

— **g Nova družba za jadransko plovbo.** Ministrski svet se je bavil z vprašanjem osnovanja velike broderske družbe za jadransko plovbo. Podrobni načrti in predlogi pridejo v razpravo te dni.

20., 21., 22. in 23. septembra
MACISTE IN
KITAJSKA SKRINJA
v KINO „TIVOLI“

— **g Nezaposlenost na Francoskem.** Koncem avgusta je bilo na Francoskem nezaposlenih, ki so dobivali državno podporo 1975, od teh 1455 moških in 120 žensk. Nastopni teden se je dvignilo število nezaposlenih na 2135. V Marsilju je bilo nezaposlenih samo 318.

— **g Francosko-madžarska banka v Budimpešti.** Konstituirala se je v Budimpešti francosko-madžarska banka s temeljnim kapitalom ene milijarde madžarskih kron. Predsednik banke je bivši ministrski predsednik Huszar. Večino akcijske je v rokah madžarsko-ameriške banke.

— **g Javni natečaj.** Mestni dohodarstveni urad razpisuje javni natečaj zidarskih del dveh novih mostnih tehtnic. Natančnejša pojasnila daje ravnanstvo na Gospodarski cest št. 17, kjer so razgrnjene k vpogledu tudi načrti. Zadevne ponudbe se sprejemajo do 23. septembra 1923. opoldne.

— **g Državna borza dela.** Dela iščejo: vničarji, strojni in stavbni ključavničarji, železostrojarji, kovači, mizarji, čevljarji, krojači, peki, milinarji, mesarji, natakarji, natakarice, sedlarji, tov. delavci, delavke, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, drvarji, livarji, vničarji, slikarji, čevljarji, zidarji, strohkrotilci, pletarji, šivilje za perilo, vzgojiteljice, vajenci itd.

— **g Prodaja bukovih drv.** »Kr. direktorija šum v Ljubljani prodaja ca 2300 prn bukovih drv, izdelanih in zloženih ob izvoznih cestah v Notranjem Bohinju. Pravilno kolekovane ponudbe z 10% vadijem je vložiti do 2. oktobra 1923 pri Direkciji šum v Ljubljani. Križanke.«

— **g Nabava deviz za potovanje na Nemško.** Po razpisu g. finančnega ministra z dne 17. jul. 1923 l. br. 27.876 sme izdajati finančna delegacija v Ljubljani trgovcem, industrijalcem in obrtnikom pooblaščenja za nakup deviz pri potovanjih v svrhu posejanja inozemskih tržišč do najvišjega iznosa 10.000 francoskih frankov v valuti države, v katero se namerava potovati. Spričo izrednih valutarnih razmer v Nemčiji je generalni inšpektorat ministrstva financ v Beogradu na inicijativno trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani z razpisom z dne 18. septembra 1923. l. br. 341.152, odločil, da sme finančna delegacija trgovcem, industrijalcem in obrtnikom, ki potujejo na Nemško, izdajati pooblaščenja za nakup deviz tudi v drugi nego v nemški valuti.

— **g Število gostilen v Italiji** so omejili. Italijanska vlada je izdala dekret, s katerim se omejuje število gostilen. Na tisoč prebivalcev sme priti samo ena gostilna; ako je v kakem kraju manj kot 500 ljudi, se sploh ne sme dati gostilniške koncesije. Dosedanje koncesije se ne odvzamejo sicer ali odpadejo s časom same od sebe. Gostilne, ki prodajajo samo pijačo, se ne smejo otvoriti prej nego ob 10. zjutraj ob delavnih in ob 11. zjutraj ob praznikih in ob nedeljah. Večerna zatvorna ura je ob 11. oz. 10. Gostilne, ki dajejo tudi jedi ali točijo kavo, se bodo lahko prej odpirale in pozneje zapirale.

Kultura.

SENTJAKODSKI GLEDALIŠKI ODER

Sobota, dne 22. septembra: »Igrala viharja, Nedelja, dne 23. septemb.: »Igrala viharja. V soboto dne 22. septembra se otvorila sezona 1923/24 na Sentjakodskem gledališkem oderu. Kot otvoritvena predstava se vprizori Ul. Denadnina izvirna hrvaška drama »Igrala viharja. V nedeljo dne 23. sept. se igra ponovi.

— **Pogreška v poročilu o zadnjem Hamletu** sem omenil, da je Gildensterna igral Skrbniški ml. Zdelo se mi je sicer, da igralec nima Skrbniškega lica, niti njegovih kretenj in glasu. A neki gledalec mi je tako zatrieval v resnici je za Gildensterna tital naračunaj. Smerkolet. Moja poročila je omajevala. Kajti če bi bil veroval na gledališki list — in zakaj ne bi: saj imam velikanski podanski respekt pred državnimi institucijami, med katere sodi tudi Narodno gledališče — bi bil moral zapisati, da je ta Gildenstern gospod Zelezni. Nič ne da, da ni več tukaj angla Zhan in ga spleh ni v Ljubljani. Kar izjavlja država, bodi nam sveto in verjeti nam je. Kam na pride sicer patristični idealizem. Kot dober podanik sem lani celo veroval, da igra še vedno Pavel Ložnik, dasi je lažal že v hladnem grobu. Nisem mu videl mrtve valškega lista, ki je tudi uradna zadeva, in bi ga tudi ne bil hotel, da ne bi moja duša prišla gleda v v državo do nemretnosti naga konflikta in ne bi se vdrlo s treskom materalske, kakor nekaj zastav v temelju janzulemskem. Isomil sem se katastrofi in v dobro svoji veri na javne institucije posel sem raje na gledališki list, ki me je uverjal, da Ložnik tudi po smrti marljivo dalje igra na našem oderu. Samo malo strah me je bilo, in sem se tašas gledalstvo izogibal v velikem lebu. In se mi zdelo prav, da so iz umetnosti napravili spiritalistno reansee. M. Z.

— **Zagreška kazališka sezona 1923/24.** Na letošnjem programu zagreške opere se nahajajo nastopna dela: Šafraneč-Kavič »Haganadine«, Dobson »Dobrovački Dvorniki«, Debussy-Pellias et Melisande, Wagner »Lohengrin«, Siegfried, Smetana »Dve vdove«, Rimski-Korsakov »Čarska nevesta«, Čajkovski »Onegin«, »Trnova ruža«, Dvořak »Rusalka«. — To je nekaj drugega, kot pa tisti doloceni in dilentantski program, ki ga je objavila ljubljanska opera unavaj!

— **Gorjeli-Priatelj.** Revizor. Izborna ruska satira, opremljena s pisateljevo sliko in njegovimi lastnoročnimi risbami, je eden najzanimivejših pojavov v naši književnosti. Knjiga je posebno prikladna za naše gledališke odre in kot šolsko čtivo za višje razrede. Pogrešati je nebi smela nobena knjižnica. Cena krasno opremljenemu izvodu je 2 dinarjev.

— **Knjiga Juvancić:** Francoski jeziki, srednja stopnja, je predpisana kot učna knjiga za tretje in četrto učno leto na vseh zavodih, kjer se poučuje francosčina. Dobiva se v vseh knjigarnah. Cena 36 dinarjev.

Glasbeni vestnik.

— **Sporod koncerta pevskega zbora** poljskih akademikov v Krakovu, ki se vrši v ponedeljek dne 24. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani hotela Union. 1.) a) Gorzycki: Gaude Mater Polonia. 2.) a) Gorzycki: Pesem veslarjev. 3.) Moniuszko - Gall: Kozak. 4.) Nowowiecki: Domovini. 5.) Zelenski: Naša Hanka. 6.) Gall: Čari. 7.) Świerzyński: Uspavanka. 8.) Maszynski: Dve usodi. 9.) Moniuszko - Gall: Večerna pesem. 10.) Ludsko pismi prof. Świerzyński: Zirka pesni. 11.) Lachman: Pjesmi guralke. 12.) Raczyński: Sedaj več Mariska. 13.) Hawliczka: Pjesna sloka. 14.) Gall: Krakovjak. 15.) Gall: Podkoviče dajo. 16.) Wallek-Walewski: Serenada. 17.) Świerzyński: V gorah. 18.) Poloneza iz XVIII. stoletja. 19.) Moniuszko: Pesem vitezov. — Vstopnice so od sobote zjutraj dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

— **Pevci ljubljanskih v Zvezi včlanjenih zborov.** Skupna pevska vala v soboto, dne 22. tm. točno ob pol osmih zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice za počastjenje spomina septembrskih žrtev, ki se vrši v nedeljo, dne 23. tm. ob polnočnih dopoldne na pokopališču pri Sv. Križu. Pridite gotovo vsi!

— **Jugoslovenski mužicar.** Pravkar je izšla druga številka tega strokovnega lista, ki prinaša raznovrstno tvarilo. Zlasti je omeniti pregledne osebnosti črte o jugoslovenskih skladateljih, topot o slovenskem Vilharju in Srbu A. Dj. Sarinu.

— **Pietro Mascagni** je predelal svojo mladostno opero »Vistula«, ki je vzeta iz časov rimskega carstva. Opera se odlikuje z bogato melodiozno vsebino.

— **Opera Ernesta Kienka.** Mladi češki skladatelj Ernest Kienka, ki živi v Nemčiji kot učence slovstva Fr. Schreckerja in ki spada v skupino najmodernejših evropskih skladateljev, je dovršil komično opero v treh dejanjih: »Škok preko seneca. Opero vprizori frankfurtsko gledališče.

— **50letnica ruskega skladatelja Sergeja V. Rahmaninova.** V juliju je praznoval slovi ruski skladatelj in klavirni virtuoz S. V. Rahmaninov 50letnico rojstva. Rahmaninov je učence Tanjejeva in Arenskega. Njegova glasa je močna, tajinstvena ter sila artistična. Komponiral je poleg odličnih klavirnih koncertov tudi operi »Aleko« in »Francesca de Rimini. Sedaj živi v Ameriki. scanse. M. Z.

Dr. Vladimir Serbec.

Včeraj popoldne je v Mariboru umrl na posledicah težke operacije g. dr. Vladimir Serbec, odvetnik in starosta Mariborskega Sokola.

Pokojnik je bil sin odvetnika dr. Janka Serbca, znanega mariborskega narodnega borca. Gimnazijske študije je končal v svojem rodnem mestu. Pravno je študiral na vseučilišču v Gradcu. Vsa leta je bil član akademskega društva »Triglava«, kjer je marljivo deloval v odboru in v sabljaskem klubu.

Po končanih vseučiliških študijah se je vrnil v Maribor, kjer je kasneje otvoril tudi svojo odvetniško pisarno. Še kot odvetniški kandidat se je jel udeleževati političnega življenja. Ostal je zvest svojim mladeniškim naprednim idealom. Posebno mu je bil pri srcu Sokol, katerega se je oklenil z vsem žarom svoje duše. A tudi drugim narodnim društvom je posvečal svojo ljubezen in svoje delo, predvsem »Narodni čitalnici«, kateri je dolga leta načeloval. Udeleževal pa se je tudi na gospodarskem polju. Dolga leta je deloval kot odbornik mariborske »Posojilnice«. Povsodi, v vseh društvih, kjer so ga postavili na odlična mesta, se je pokazal mož, ki hoče s požrtnostnim in neutrudnim delom upravičiti zaupanje, ki so mu ga izkazali z izvolitvijo.

Leta 1914. se je tudi on udeležil znane sokolske prireditve v Rušah, ki so jo Nemci in nemurji proglasili za veleizdajniško. Ob izbruhu vojne so tudi njega z ostalimi odličnimi udeleženci one slavnosti prišli in ga tirali v graško ječo. Bil je sicer kmalu izpuščen na svobodo, toda takoj na to so ga utaknili v vojaško suknjo kot političnega osumljenca. Kot tak je moral prehoditi med vojno vso križevno pot, ki je bila predpisana za takšne osumljenke. Koliko je pri tem trpel na duši in telesu, ve samo tisti, ki je sam hodil isto križevno pot. Leta 1915. ga je povrh zadel še en hud udarec. Njegov brat dr. Janko Serbec, mož idealnega rodoljuba in izredne srčne plemenitosti, je postal žrtev svojega zdravniškega poklica v Srbiji. Iz viharjev svetovne vojne se je vključ vsemu srečno rešil in se vrnil na svoje mesto v Mariboru. Tu se je s podvojeno silo lotil sokolskega in kulturnega dela. Zaupanje sokolskih delavcev v njegovo osebo ga je poklicalo na čelo Mariborskega Sokola, kateremu je odlej posvečal vse svoje moči. Pri zadnjih občinskih volitvah je bil izvoljen tudi v občinski zastop, kjer je z vso vno zastopal koristi svojega rodnega mesta.

Pokojnik je bil neupogljiv značaj, kremenit narodnjak in naprednjak. Ki pa ni poznal strankarske ekskluzivnosti. Zato je bil priljubljen pri prijateljih in spoštovan tudi pri nasprotnikih. Bil je mož, kakršnih je malo v mlajši generaciji. Zapušča vdovo in dva sinka. Pogreb bo v soboto ob 16. na staro mariborsko pokopališče, kjer ga polože v rodbinsko grobnico.

Večnaja pamjat odličnemu borcu na naši severni granici, trajen spomin zaslužnemu sokolskemu delavcu!

Sokolstvo.

Bratje!

Pozivamo vas, da se udeležite žalne manifestacije septembrskih žrtev iz leta 1908, ki se vrši v nedeljo dne 23. t. m.

Zbirališče točno ob pol 10. uri pred Narodnim domom, od koder odhramo na pokopališče k Sv. Križu.

Zdravilo

Odbor Sokolskega društva v Ljubljani.

— 60-letnica sokolskega društva v Ljubljani. Predprodaja vstopnic za slavnostno akademijo v opernem gledališču 29. in 30. septembra 1923 se vrši prihodnji teden, in sicer od torka 25. septembra do vključno petka 28. septembra, vsakokrat od 5.—7. zvečer v pisarni v Narodnem domu. Pripominjamo, da so za obe akademiji določene operne cene.

— Sokol I. obvešča svoje članstvo, da se je preselil vsled nastopa jesenske sezone iz svojega letnega telovadnice na Taboru v šolske telovadnice, in sicer telovadnici člani: na realni gimnaziji na Poljanski cesti ob ponedeljskih, sredo in petkih od 20. do 22. ure; članice: istotam, od pol 20. do 21. v torkih in četrtek; ženski narasčaji: istotam, v torkih in četrtek od pol 19. do pol 20.; moški narasčaji: v šolski telovadnici na Ledinu v torkih in četrtek od pol 20. do 21. ženska deca: na Ledinu v torkih in četrtek od 18. do 19.; moška deca: istotam v ponedeljskih in sredo od pol 18. do pol 19. Starostna doba za deca je od 6. do 14. leta, za narasčaje od 14. do 18. leta in po izpolnitvi 18. letih pri članstvu. Novostopivši telovadci se prijavijo pred pričetkom večbe pri vodniku oddelka. Telovadce se opozarja, da je vstop v telovadnico na realni gimnaziji dovoljen le iz Cihli-Metodove ulice, v telovadnico na Ledinu iz dvoristiškega šola. Društvena pisarna se nahaja v društvenem prostoru na Taboru in posluje za stranke vsak dan od 15. do 19. ure. — Prednadjel zbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1923.

KAJ JE Z MESTNIM ŠOLSKIM SVETOM?

Klerikalno - komunistični večini na mestnem magistratu je bilo predvsem ležeče na tem, da se polasti mestnega šolskega sveta. Ni mogla počakati niti na to, da bi potekla funkcijska doba zakonito v to korporacijo izvoljenih zastopnikov. V nasprotju z zakonitim predpisi je proglasila mandate teh zastopnikov za ugaše in je izvolila v mestni šolski svet svoje zastopnike, ne oziraje se na opozorilo višjega šolskega sveta o nezakonitosti tega koraka.

Opozicija v občinskem svetu je vložila proti tej kršitvi zakona ugovor na višjo instanco. Dasi je jasno, da bi novi mestni šolski svet ne smel pritiči s svojim delovanjem, dokler ni definitivno rešeno sporno vprašanje o njegovi sestavi, vendar je župan dr. Perič sklical sejo novega šolskega sveta. Nastopiti je morala vlada ter g. župana kot predsednika mestnega šolskega sveta poučiti, da je v funkciji še stari mestni šolski svet, dokler ni končno rešeno zgoraj omenjeno sporno vprašanje. Pravilno bi bilo torej, da bi bil župan sklical sejo mestnega šolskega sveta v stari njegovi sestavi ter mu predložil v odločitev sklepe, o katerih je že usurpatorno odločil nezakonito poslušajoči novi šolski svet. Tega pa dr. Perič ni storil.

Poteklo je že skoraj 6 mesecev, odkar je na magistratu kler.-kom. večina, a mestni šolski svet še ni imel doslej nobene seje. Šolski svet ne funkcionira in o vseh šolstva se tičajočih stvarih, ukrepata in odločujeta absolutistično predsednik mestnega šolskega sveta in mestni šolski nadzornik.

To je nevezdržno stanje. V interesu javnosti, zlasti pa v interesu šolstva je, da se temu škandaloznemu stanju napravi enkrat konec. Zato je že tudi skrajni čas, da vlada enkrat reši pritožbo opozicije. Ako pa tega neče storiti, naj vsaj zaukaže županu, da bo spoštoval zakonite predpise ter nemudoma sklical sejo mestnega šolskega sveta v stari njegovi sestavi.

Absolutizmu v mestnem šolstvu mora biti enkrat konec!

Ne moremo več mirno trpeti, da neomejeno odločuje v mestnih šolskih zadevah tista kler.-komunistična večina, ki je s svojim brezmišelnim gospodarstvom spravila mestno občino na rob gmotnega propada ter ji natovorila v nekaj mesecih svojega gospodarstva ogromen dolg v znesku 130 milijonov!

★ ★ ★

— Šest milijonov za politične preganjance in vojne poškodovance. Italijanski ministrski svet je odobril predlog finančnega ministrstva, ki določa šest milijonov lir odškodnine za bive avstrijske državljane, ki so trpeli vsled avstrijske persekucije, in za regnicole, ki so morali takrat pustiti svoje posele v teh deželah in bežati domov. Tozadevno bodo delovali tri komisije, in sicer v Trstu, Zadru in Tridentu. Do konca leta morajo skloniti svoje delo. Na Češkem so dobili politični preganjanci od države znatne predujme na svojačasno odškodnino, ki se jim ima izplačati, v Italiji so določili 6 milijonov lir, s katerimi se ima izplačati odškodnina internirancem, a pri nas? Pri nas v Jugoslaviji se država ne zaveda, da bi bila njena dolžnost, da se i ona oddolži številnim političnim preganjancem, ki so trpeli za njo. Ali ni nikogar, ki bi jo opozoril na to dolžnost?

— Slovenščina v slovenskih ljudskih šolah v Južni kraini omejena na posebne ure. Ministrski svet v Rimu se je te dni pečal s spremembo ljudskih šol. Paragraf 4. novega načrta določa, da se mora pouk državnega (italijanskega) jezika v ljudski šoli postaviti na absolutno prvo mesto in da se poučevanje drugih jezikov, ki so v rabi v nekaterih pokrajinah, omejuje na posebne ure. Tako stopi v slovenskih ljudskih šolah na prvo mesto italijanščina, in tako se slovenščina, materinski jezik otrok, pahne v kot.

— Imenovanja vojaških atašeev. Včeraj je kralj podpisal ukaz o imenovanju vojaških atašeev. Imenovani so: generalštabni polkovnik M. Živković za atašea v Parizu, generalštabni podp. Janković za atašea v Atenah, bivši član razmeščenih komisij v Italijo in generalštabni podp. Ječmenović za atašea v Rimu.

— Imenovanje v mornarici. Kraljevi adjutant in kontraadmiral Prica je imenovan za komandanta vseh mornarice.

— Spremembe v vojaških poveljih. Nj. Vel. kralj je včeraj podpisal ukaz, s katerim se izvedejo velike spremembe v vojaških glavnih poveljih. General Zecher ostane poveljnič mesta Beograda, general Pavlovič njegov pomočnik. Za komandanta domavske divizijske oblasti je imenovan general Dobra Milenković, general Uzun-Mirković je imenovan za komandanta evropske divizije, komandant skupnega orožništva postane general Vojslav Tomić. General Mihajlo Jovanović je imenovan za načelnika generalštabnega oddelka v vojnem ministertvu, general Milorad Ristić za komandanta varžarske divizije, general Otonović za inspektorja konjenice, Dušan Trifunović za komandanta nove konjenice

divizije, Pantelije Jurišić za komandanta druge konjenice divizije. Art. polkovnik Vučković je imenovan za predsednika artilerijskega komiteta, inženjerski puk. Ojuro Lazić za predsednika inženjerskega komiteta in Dušan Cvetič za inspektorja inženjerskega oddelka v vojnem ministertvu. General Josko Kostić je imenovan za komandanta moravske divizije, Miletić za komandanta drinske divizije, kraljev pobočnik polkovnik Popović za komandanta 1. osišeke brigade in pješadijski puk, Trifunac, kraljevi pobočnik je odrejen za komandanta podčastniške šole v Beogradu, kraljevi pobočnik pješadijski polkovnik Radiša Nikolić za komandanta 13. polka v Dubrovniku. Artiljerijski polkovnik Damjanović, ki je doslej vršil posle maršala dvora, je imenovan za komandanta artiljerijske brigade bosanske divizije. Generala Kostić in Dušan Stepanović sta postavljena na razpoložanje. Za načelnika izvestilskega oddelka v glavnem generalnem štabu je imenovan generalštabni polkovnik Pera Marković, za komandanta mesta Skoplja je imenovan art. p. Ljubomir Vučković, za komandanta kotorske divizije peš. p. Radomir Obradović.

— Spremembe v državni službi. Za okrajnega živnozdravnika je imenovan v Nišu dr. Franc Jerina, v Smederevu pa dr. Martin Pranič. Za statistika v oddelku za veterinarstvo v ministertvu za zemljedelstvo je imenovan Josip Oblak. Za gradbenega nadoficijala pri gen. direkciji vod v Ljubljani je imenovan Emil Podkrajšek. Odpuščen je iz državne službe na lastno željo rač. kontrolor v Zagrebu Vladimir Novak, rač. oficijal v Ljubljani Josip Langus in blag. oficijal v Zagrebu Pavel Bolfer pa sta odpuščena, ker sta samovoljno zapustila svoje službeno mesto.

— Nov kazenski zagovornik. Višje deželno sodišče je sprejelo bivšega okrajnega sodnika dr. Mila Jenka v Ljubljani na njegovo prošnjo v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

— Kolonizacijski Obdaritev dece bo jutri v soboto dne 22. septembra ob 18. uri v liceju. — Tajnica.

— Konec trboveljske stavke. Na snočni seji je ministrski svet zvel na znanje poročilo, da je stavka rudarjev Trboveljske premogokopne družbe končana.

— Številni darovi prestolonasledniku. Iz vseh krajev države prihajajo na dvor številni darovi in čestitke prestolonasledniku. Prihajajo prav prirosta pisma kmetov, ki žele prestolonasledniku zdravje in dolgo življenje. Neki kmet je poslal prestolonasledniku darilo in pismo naslovljeno: »Našemu ljubljenu prestolonasledniku! Želim ozdravljenja naše valute!«

— Zlatno slavo septembrskih žrtev. Dodatno k pozivu starešinstva J. S. S. vabimo članice sokolskih društev, da se udeležijo žalnega slavlja septembrskih žrtev na pokopališču pri Sv. Križu, in sicer v navadni obleki s sokolskim znakom. Članice ne korakajo s člani v kroju, temveč se zbirajo točno ob 10. dop. pred pokopališčem. Starešinstvo J. S. S.

— »Slovenec« proti uradniku. »Slovenec« logika v gonji zoper dr. Brenceta očitno šepa. Načrt 1921 taksnega zakona, pri katerem je dr. B. sodeloval, ni morda ostal načrt, ki je ležal, kakor hoče »Slovenec« natveziti občinstvu, do leta 1923, zapri v ministrov mizi in prišel potem leta 1923 kot načrt zopet na dan, nego načrt iz leta 1921 je nehal biti načrt s tem, da je postal v celoti še istega leta zakon (zlel Ur. L. 100/21) in da bo veljal do dne, ko stopi nov zakon iz leta 1923 v veljavo. Načrt iz leta 1923 pa bistveno novembra zakon leta 1921. Tako n. pr. razširja pred vsem določila starega srbskega taksnega zakona iz leta 1911, v celoti na vsi kraljevino v poostreni obliki, nadalje razširja obseg taksiranja podvrženih predmetov znatno napram onemu iz leta 1921. »Slovenec« bo morda zanimalo, da ravnajo zakon ex 1921 nima določene takse za ljudskošolska sprečevala! Najvažnejše pa je, da je zakon 1923 izmora tak napram 1921 za 2- do 3krat povišal. Res tedaj ni samo naša prvotna trditev, da si je »Slovenec« sodelovanje dr. B. pri zakonu 1923 grdo izmislil. Še grše je, da neč videti krivice in da hoče natveziti občinstvu, da je načrt 1923 istoveten z zakonom ex 1921 in da je dr. B. s tem, da je sodeloval pri enem zakonu, odgovoren samo ob sebi tudi za trdote drugega zakona. Povod tej gonji je, da je »Slovenec« kandidiral za mesto upravnega sodnika vzlic temu, da je imel šanse »prilimišni loc« — pustimo mu to tolažbo — propadel. Po čl. 8. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih izbere drž. svet dvojno število kandidatov, izmed katerega števila se postavlja sodnik. Smešno je torej zgolj iz slučaj, da je bil eden kandidatov n. pr. v časopisju imenovan kot prvi — pri dveh je moral eden biti prvi — sklopiti na primerne in senkundarne šanse, oziroma pravice kandidatov. Gola laž je, da se ima dr. B. zahvaliti bivšima ministroma g. Zupančiču in g. Hribarju, da se je disciplinarna preiskava zoper njega začela ustavila, ki se sedaj nadaljuje. Res je nasprotno, da dr. B. v vsem svojem dolgem službovanju ni bil nikdar v kakšni disciplinarni preiskavi in da se tudi sedaj nobena disciplinarna preiskava proti njemu ne nadaljuje, kakor bi sicer to rad videl gotov gospod, ki tako »vestno« informuje preko uradne tajnosti »Slovenca«. Znano nam je, da se je za časa, ko je šlo za zasedanje mest upravnih sodnikov, začela od gotove strani goja proti dr. B. da je radi tega v varstvo svoje časti zahteval sam uvedbo disciplinarne preiskave zoper sebe, ker je hotel s tem dobiti možnost, da tira obrekovalca pred sodišče, da pa je disciplinarna komisija soglasno sklenila, da ni niti najmanjšega poudara za kakšen sum zoper dr. B. in za

uvedbo kakšne disciplinarne preiskave proti njemu. To je dejstvo! Laž je torej govoriti o uvedbi disciplinarne preiskave, neokusnost prve vrste pa izrabljati takšno na predlog uradnika samega eventualno uvedeno preiskavo zoper njega.

— Smrtna kosa. Včeraj je umrl po dolgi mučni bolezni g. Alojzij Jesenko, trgovec in posestnik na Starem trgu. Pokojnik je bil iz znane ljubljanske narodne Jesenkove rodbine. V mlajših letih je bil dober telovadev in odlični član ljubljanskega sokolskega društva. Bil je navdušen narodnjak in naprednjak starega kova, ki je rad podpiral razna narodna, kulturna in politična društva. Ko se je osnovalo »Sentjakobsko gospodarsko društvo« je bil dolga leta njega odbornik in do zadnjega njega član. Kot trgovec je bil izredno marljiv in podjeten. Z neumornim svojim delom si je ustvaril cvetoče podjetje. Bil je mož poštenjak, ki so ga spoštovali vsi, ki so ga poznali. Zapušča vdovo in tri otroke. Pogreb bo v soboto ob 17. na pokopališču k Sv. Križu. Bodi blagemu pokojniku, ki je bil vsikdar naš zvest somišljenik, ohranjen trajen spomin. — Včeraj popoldne je umrla ga. Zofka Jurca roj. Zorc. Pogreb bo v soboto ob pol 17. iz Poljanske ceste št. 6 na pokopališču k Sv. Križu. Blag ji!

— Pesnik Aleksa Santić v agoniji. Znani in priljubljeni srbski pesnik Aleksa Santić leži v sarajevski bolnici težko bolan in je zadnje dni večinoma v agoniji. Za njegovo zdravstveno stanje se je zanimal tudi kralj.

— Znameniti izdelovalec gosli. Pišejo nam: Da smo Slovenci poslednja leta lepo napredovali, da se je naša industrija močno razmahnila, je jasno pokazal tretji ljubljanski velesejem. Vendar pa bi se človek motil, če bi mislil, da je bila naša industrija na seimu zastopana v vsem svojem obsegu. Ta ali oni industrijalet je sicer stal v katalogu, a v izložbi ga ni bilo. Tako smo pogrešali na razstavi našega odličnega goslarja Mušiča, zakaj njegove gosli slove daleč preko naših državnih me. Čujmo, kaj piše o Mušičevih goslih Nemec Julius Siber, najjasnejša zvezda na glasovnem nebu današnje dobe: ... Ravnokar sem preiskal Vaše nove gosli in vam moram čestitati, da imajo izredno lep glas ter zlasti na G struni čudovito izpolnjen ton. Nemški strokovni list »Das neue Volk« pa piše: ... Malorus Pečnikov ima najčudovitejšo gosli na svetu. A strokovnjaki so doglali, da so Mušičeve gosli najmanj tako dobre... Vaše gosli so imenitne, imenitne. Cena pa jim je prenilna. Cena takim goslim bi morala biti 80—100 tisoč jugoslovenskih kron. Tako slove Mušičeve gosli v inozemstvu, kar je tem večjega pomena, ker je ocena strokovnjaške in vsekako nepristranske. Da je Mušičev hme na najboljšem glasu v Beogradu na dvoru, je našemu goslarju pač tudi v čast in ponos. In tako se Slovenci lahko ponašajo, da je naš rojak največji jugoslovenski goslar, ki ga prištevajo strokovnjaki celo med prve goslarje vsega sveta.

Harry Piel Jezdec brez glave pride v KINO TIVOLI

— Borba za falso elektrarno. Po poročilu iz Beograda so pogajanja Hipotekarne banke z neko švicarsko bančno skupino za posojilo v zadnjem trenutku zavlečala na velike težkoče, ker zahtevajo švicarski finančni dalekosežne koncesije v zadevi električne centrale na Fali. Švicarji zahtevajo za dovolitve posojila gorenji banki, da se jim dovolji za dobo 90 let koncesija za eksploatacijo elektrike.

— 320 amnestiranih v Požarevcu. Povodom rojstva prestolonaslednika je bilo v Požarevcu amnestiranih 320 kaznjencev. Velikemu številu obsolencev je bila kaznen znatno znižana.

— Poljski železničarji v Južni Srbiji. V Skoplje je prispelo večje število poljskih železničarjev, ki so nato odpotovali na Kosovo in v Uroševac, kjer so si osledali zagodovinske znamenitosti.

— Službena pragmatika za državne nameščence je izšla kot XI. snopič Zbirke zakonov. Brošura, ki jo je izdala Tiskovna zadruza v Ljubljani, velja s poštnino vred Din. 8.75.

— Otvoritev telefona v Limbušu. Pri pošti Limbuš je bila dne 1. septembra t. l. otvorena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet. V smislu telefonskega pravilnika opraviša ta centrala tudi brzojavno službo.

— MARIBORSKI VESTI. Neprilika v smrti starost Mariborskega Sokola dr. Serbca. Ko je v četrtek ob 14. uri raz mestno hišo zaplapolala žalna zastava in so ljudje ugihali, kaj to pomeni, ni nihče slutil, da visi zastava v spomin prerano umrlega občinskega svetnika, ki je šel teden preje v občinski seji staviti svoje redilce in ki je običajno s svojim stvarnim nastopom, ki je imponiral tudi političnim nasprotnikom, zastopal demokratsko stranko. In ko se je domalo, da je umrl dr. Serbec, ljudje kar niso mogli verjeti. Kolikor se je dalo v prvem hipu ugotoviti, je pokojnik trnel na vnetju slepica in je pretečen petek dne 14. t. m. šel v bolnico, kjer je bil kmalu na to operiran. Kdor je poznal visokorazsega krepekga moža v najplekšjih letih, ni mogel slutiti, da nosi v sebi kak prežgodno smrti. Kako je komplikacija nastala ob tem času, se ne vemo. Odeveč bi bilo posebej omenjati, da je pokojnik član ene najstarejših slovenskih rodbin Spodnje Stalske. Na tem mestu izražamo najiskrenejše sožalje rodbini blagopojnika, njemu samemu pa bodi ohranjen časten spomin! — Prilid českoslovaških gostov v Maribor. V dneš. 5. ali 6. oktobra pričakujejo v Mariboru obisk kakih 100 do 120 zastopnikov industrije, trgovine in obrti iz Českoslovaške. Namen tega obiska je, da si českoslovaški podjetniki na licu mesta ogledajo

in proučijo našo industrijo, trgovino in obrt in da se sami seznanijo s tistimi vrzmi in raznih podjetij, katerih valed pomanjkanja domačega kapitala ne moremo sami ustvariti. V svrhu sprejema se je sestavil večji odbor iz zastopnikov raznih podjetij. Odbor se porazdeli na razne oddelke, med temi tudi na novinarski oddel. Oddelci imajo nalogo, da pripravijo vse potrebno za sprejem českoslovaških gostov in da se jim brez dolgega iskanja nudi vse na razpolago, kar jih more zanimati in kar bi znalo koristiti medsebojnemu stikom. Odbor je imel v četrtek v Narodnem domu prvo večjo sejo. — Odrušstvo pri stanovanju. Ker se v Mariboru nihče resno ne zanima za prvotno določene cene za stanovanja in obratne lokale, so gospodarji, oziroma imetelji stanovanj in lokalov v zadnjem času prišli z naravnost brezvestnim pretiravanjem na jeminje. Za navadne sobe zahtevajo že po 2000 K in prazne po 1200 do 1400 K. Najhujša anarhija pa vlada pri oddaji lokalov. Lokali se prevzemajo kakor da bi ne smali pod stanovanjski zakon, istotako kakor stanovanja. Razvila se je najbolj umazana šifutska kupčija z lokali. Samo za odstop takih prostorov zahtevajo po 100 do 200 tisoč kron, posebej pride potem je naiemniki na 3000 do 10.000 K mesečno. Pritožbe na razne oblasti ostanejo navadno brez uspeha. — Vreme na Stajerskem. Prvi sneg je zapadel v noči od srede na četrtek na zapadnem delu Pohorja, na Veliki Kopni. Temperatura se je zdajno znižala. Zjutraj, v četrtek 7°C, popoldne se je ogrelo komaj do 15°C. — Neurje v Slovenski Bistrici. V sredo zvečer je nastalo veliko neurje v Slovenski Bistrici. Strela je udarila v tri noslopja, katere se pričela goreti. Požarna hramba je takoj pogasila požar. Škoda je le na strehah.

— Celjske vesti. Tržni dnevi se sedaj vrše samo na gornjem delu Glavnega trga, ker je spodnji del vsled dovažanja stavbenega materiala k večji hizi za trg zaprt. — V mesnem gledališču se vzpirajo danes 21. tm. »Charlesova telika« za abonement A. — Iz maščevanja je požgala v letu 1920 29-letna Marija Zorko hišo Francu Novaku v Zverinaku pri Brezljah, ker Novakov sin ni hotel skrbeti za nezakonskega otroka, katerega je imel z Zorkovo. Zadeva je šle sedaj prišla na dan. Celjsko okrožno sodišče je Zorkovi prisodilo za požig 4 mesece težke ječe. — Fantovska razpisa. Opletnik pesali fantje. Pri plesu so iz razposajenosti postavliali noze. Iz tega je nastal prepir in pretep, v katerem je Anton Smirgovc z nožem zabodel in nevarno poškodoval nekoga Kivoda. Smirgovc je te dni prejel tri mesece težke ječe. — Lovsko društvo ima v nedeljo v Celju v hotelu »Balkan« sestanek nato pa lovsko veselico. — Slavnost v prazno septemberskih dogodkov se vrši v soboto zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Na prireditvi, ki bo imela lep spored, celjsko občinstvo opozarjamo.

— Zamenja finančne straže v Šibeniku. Ker je tihotapstvo v Šibeniku in tretji ceni iz Italije zavzelo ogromen obseg, se bo tam cela finančna straža zamenjala.

— Velika nesreča v Osijeku. V Osijeku so renovirali na trgu Kralja Petra eno nadstropno poslopje trgovca Reiserja. V torek 18. t. m. pa se je v to svrhu postavljeno ogrodje sesulo. Trile zidarji, ki so bili na odru, so bili teško poškodovani, preplani v bolnico, vendar sta dva podležla poškodbam. Krivdo na nezgodni nosi stavbni moister, ki je postavil prešibko ogrodje.

— Nesreča na morju. Ne daleč od Zadra se je potopila te dni mala ladja, ki je bila natovorjena s peskom. Pri tem sta utonila neki mornar in neka 16 letna devojka. Trile mornarji so se rešili.

— Nesreča zagrebškega avtomobilista. Pri avtomobilni dirki v Beogradu dne 19. tm. se je zagrebški avtomobilist Dobrovič Janković zaletel v neki nasip. Avtomobil se je popolnoma razbil. Zanimivo pa je, da se ni Jankoviću ničesar dogodilo, medtem ko je bil njegov sovozež teško poškodovan.

— Razne nesreče. Rus George Kondratov, delavec na južni žel., je pri premikanju vagona padel z njega in si zlomil levo roko. — Anton Suhadolnik, hlapec pri Kastelec na Mirju, je v planosti padel z voza ter se obšutno poškodoval po glavi. — V planosti je sladoledar Vojislav Radosavljevič udaril z desno roko po šipi in se je nevarno vrezal. — Trgovski sluga Ivan Bajt, zaposlen pri tvrdki Mayer, je padel z lestve in si zlomil levo roko. — Vsi poškodovanci so bili prepelani v bolnico.

— Ponarejanje angleških funtov v Novem Sadu. V Novem Sadu je bila te dni odkrita družba ponarejevalcev denarja, ki je izdelovala angleške funte. Aretirana sta bila Rusa Pavel Filipjev, dijak in dr. Nikolaj Boronovskij. Pri hišni preiskavi je policija našla vse za ponarejanje bankovcev potrebne aparate in kemikalije. Bila je uvedena stroga preiskava.

— Razni vomi in telvine. Tesarju Ivanu Kaminariju je bilo iz dvoristič tverde »Slograd« ukradeno kolo, vredno 1250 Din. — Juriju Skrinjarju iz Toplice pri Zagarju je bilo ukradeno dne 17. t. m. nekaj obleke in denarja v vrednosti 850 Din. — Na kolodvoru je bila Ana Makarjevi iz Viševa pri Tjuju ukradena usnjena denarnica z 32 dinarji gotovine in nekaj drugih malenkosti. — V Podnartu so neznan storilci odnesli Mariji Perko iz Kovčaka 1000dinarski bankovec. — V Grobelnem je bilo posestniku Ivanu Poljizu ukradeno večje obleke in 24 Din gotovine, vse skupaj v vrednosti 824 Din.

— Prva filmska zvezda Amerike, Priscilla Dean, v filmu »Divja Jacala«, je na programu v kino »Matica« do nedelje. Film nam predstavlja tip divje in divne Amconke Jacale, ki strahuje vso svojo okolico. Šele ljubavi moža se posreči, da zlozi njen divji značaj. Delo je nadvse zanimivo in polno američanskih originalnosti. Pred naznanilo: »Podzemna Amerika«, film s kolosalnim posnetki v treh delih z Antio Berber in »Taranov sin«, velikanski pustolovni film iz prauke. — Velik vlom. V Gakovem v Bački je bilo vlomljeno v stanovanje okrajnega sodnika Fideisa in odneseno obleke in perila za 500.000 dinarjev. Vlomilci so pobegnili preko madžarske meje.

— **Tatvina klobučevine.** Med časom od 27. avgusta do 10. septembra sta bili iz odprtega železniškega voza na progi Passau (Avstrija) - Jesenice - Ljubljana - Domžale ukradeni dve bali klobučevine v teži 83 in 37 kg. last tovarnarja I. Bonača iz Ljubljane. Klobučevina je bila vredna 30.000 Din.

— **Mrtvaška glava.** V Bački, V Bački Topoli se je osnovala izsiljevalna družba pod naslovom »Mrtvaška glava«. Družba je poslala različnim osebam grožila pisma, v katerih zahteva od njih do 50.000 dinarjev. Dosedaj tolpi še niso prišli na sled.

V nedeljo tombola v korist športa !! Kupujte tablice !!

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJBOLJŠA ČOKOLADA »SANA«

— Higijena česalnica za dame O. FETTCIH - FRANKHEIM, Ljubljana, Kongresni trg 19. Negovanje las. Ondulacija. Barvanje z L'Oreal Henné. El. masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. Kupuje izpadle in odrezane lase po najvišji dnevni ceni. Parfumerija.

— **Koncert v kavarni »Emona«** se vrši dancs v petek ob 8. zvečer. Igra I. ljubljanski salonski orkester.

Turistika in sport.

— Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja svojim članom, da se z 23. septembrom t. l. završi Colzova koča na Kokrškem sedlu. Zimska soba ostane odprta; drva za kurjavo se nahajajo pod stopnicami. Naprosimo turiste, da s sobo po posetu v redu zapustijo.

Šolstvo.

— **Komercialni tečaj na trg. akademiji** se vršijo kakor lanske leto v tekočem šolskem letu in sicer od 1. oktobra 1923 do konca marca 1924. Predavalo se bo: knjigovodstvo v dveh oddelkih: v prvem za začetnike, v drugem za interese iz prakse. korespondenca, narodna ekonomija, trgovstvo, trgovsko računstvo, trgovsko - obrtno in menično pravo, carinska in davčna zakonodaja, stenografija in stroještvo. Dostop imajo interesi s primerno predizobrazbo. Vpisovanje se vrši 24., 25. in 26. sept. od 18. ure dalje na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani. Kongresni trg št. 2. I. nadst.

— **Poseben šol v inozemstvu.** Pokrajinska uprava objavlja: Ministrstvo za prosveto je doznalo potom svojih organov, da pošilja mnogo naših državljanov, ki niso Srbi, Hrvati ali Slovenci, med njimi tudi državni javni nameščenci, svoje otroke, da se ne bi šolali v državnem učnem jeziku, na srednje šole v inozemstvu, posebno na Madžarsko, in sicer brez predhodnega odobrenja ministra prosvete, kakor to predpisuje člen 54. zakona o srednjih šolah. Zato opozarja ministrstvo prosvete ponovno na ta člen, ki se glasi: »Učenci - naši državljani se ne morejo učiti na inozemski sred. šoli brez predhodnega odobrenja ministra prosvete. Spričevalo onega, ki se temu protivi, ne vvelja v naši kraljevini. Razen tega more tudi minister njega ali pa njegovo obitelji kaznovati s kaznijo, ki jo predpisuje dopolnitev člena 14. zakona o narodnih šolah.«

Društvene vesti.

— **»Bratstvo«** v Ljubljani sklicuje za v petek 28. tm. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu (soba pod tahnštvom NSS) izredni občni zbor. Dnevni red: poročila predsednika, tajnika, blaginajna in volitev novega odbora. Člani in članice naj se ob 8. uri zbirajo v Narodnem domu, nato se ob 8. uri zbirajo v Narodnem domu, nato se ob 8. uri zbirajo v Narodnem domu.

— **Plesni tečaj Slovenskega trgovskega društva** se začne začetkom meseca oktobra t. l. Prijava se sprejema do 22. sept. v društveni pisarni Gradišče 17/I. od 9.—12. in od 3.—7. zvečer. Odbor.

— **Vpisovanje v tečaj živih jezikov** (srbohrv., nemšč., anglešč., francšč., italijansko), ki jih vodi že peto leto prof. S. Jeras, se vrši vsak dan do zaključno 22. tm. od 5.—6. zvečer v Beethovnovi ulici 7, pritličje, levo (zgradba čekov. urada).

— **Zadruga krojačev, krojačice in sorodnih obrtov** v Ljubljani naznanja, da se vrši prihodnja pomožniška preizkušnja v prvi polovici meseca oktobra 1923. Vaje in vajenci, ki so člani naše zadruge, naj vložijo po zadružnih pravilih opremljene prošnje za pristupitev h preizkušnji, v zadružni pisarni (Gospodarska ulica 5) najkasneje do 28. tm. — Načelnik.

— **Sestanek jugoslovenskih feminističnih društev.** V dnevi kongresa za žensko volilno pravico v Rimu letošnje spomlad so osnovala čehoslovaška, poljska, jugoslovenska, bolgarska, romunske in grške delegatke »Malo ženske antante«. Ta antanta ima nalogo, posredovati medsebojno spoznavanje, pospeševati napredovanje ženskega pokreta in zavzemati se za to, da dobe žene te pravice v javnosti. »Ženska mala antanta« ima sredi oktobra v Bukarešti kongres svojih delegat; ondaj se definitivno odobri pravila. — V interesu jugoslovenskega ženskega je, da sodelujejo pri »Ženski mali antanti« tudi jugoslovenska ženska društva, ki imajo na svojem programu predvsem zaščito žene in njenih pravic v javnem in zasebnem življenju. Zato se vrši na inicijativno beogradskega društva »Ženski Pokret« dne 22. in 23. t. m. v Ljubljani informativen sestanek zastopnic feminističnih ženskih organizacij iz Jugoslavije. Ustanoviti se ima zveza jugoslovenskih, izključno feminističnih organizacij. Ta zveza bo imela svojo zastopnico v Ženski mali antanti. Program sestane je sledeči: Soba o 22. t. m. ob 4. popoldne sestanek ožjega odbora za redakcijo programa in pravil Jugosloven-

skega feminističnega saveza (damska soba kavarna »Emona«). — Nedelja 23. t. m.: Ob pol 9. popoldne sestanek delegat ženskih društev. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Referat o programu JFS. z debato in definitivno redakcijo programa. 3. Pravila JFS. 4. Razmerje med JFS in »Malo žensko antanto«, postanek »Male ženske antante«, naše sodelovanje pri njej, kongres v Bukarešti. 5. Slučajnosti. — »Splošno žensko društvo« kot edina feministična organizacija v Ljubljani vabi svoj celokupni odbor in članice, da se udeležijo nedeljskega sestanka, ki se vrši v dvorani Kazine, I. nadstropje. Vabljenje pa so sploh vse Jugoslovenke, ki se zanimajo za feministična vprašanja. Vstop prost.

Julijska krajina.

— **Gimnazija v Opatiji.** Italijanski ministrski svet je sprejel načrt za ustanovitve italijanske gimnazije v Opatiji.

— **Odredbi za povzdigo industrije v Trstu in v Soški dolini.** Ministrski predsednik Mussolini je poslal prefektu Moncada v Trstu brzojavko, s katero se naznanja, da je ministrski svet odobril vse odredbe, potrebne za povzdigo industrije v Trstu, Trziču in srednji Soški dolini. V Trstu razglašajo to kot posebno naklonjenost predsednika Mussolinija napram tržaškemu mestu.

Izpred sodišča.

AMNESTIJA POVODOM ROJSTVA PRESTOLONASLEDNIKA.

Povodom rojstva našega prestolonaslednika je bila na predlog ministra pravde proglašena izredno obsežna amnestija. Pomiloščeni so brezpopojno vsi kaznjenci do 2 mesecev in so odpuščene denarne globo do 100 dinarjev. Kaznjenci ki imajo zaporno in denarno kazen, se oproščajo samo zaporne kazni. Dalje so odpuščene zaporne kazni čez dva meseca do šestih mesecev, toda pod pogojem, da pomiloščene od dne pomilostitve v teku petih let ne zakrivijo nobenega zločina. Pod istimi pogoji se oproščajo tudi kazni od 6 do 12 mesecev. Izvzeti so slučajni obsodb zaradi kršenja po zakonu o zaščiti države, zaradi podkupovanja, tatvine blaga na železnici in pošti in navijanja cen. Kazni preko enega leta se odpuste in sicer četrtina kazni onim, ki imajo prvo kazeno, petino pri drugih in šestino pri tretji kazni. Oproščeni so vsi, ki so že v zaporih, kakor oni, ki imajo kazni še le nastopiti. Izključeni so politični umori, za dejanja proti varnosti države, obsojenci pomiloščeni od smrtni kazni na zapor, begunci in pa oni, ki imajo več kot tri kazni radi zločinov. Odpusti se tudi vklepanje v okove. Pomiloščeni so tudi vsi nedolžni kaznjenci, izvzeti oni, ki jih pridržijo sodišče v svrhu opazovanja, večkrat kaznovani, ubežniki iz zaporov, ki so še na begu, ker se ne ve njihovega bivališča in obsojenci v kontumacu. Onim, ki so bili že enkrat delno pomiloščeni, se računa v pomilostitev še preostala kazni. Sporne zadeve glede amnestije in v dvomnih slučajih razsodi ministrstvo pravde samo.

— **Drag strel.** Na gasilski veselici v Spodnji Šiški na vrtu Reininghausove gostilne je ustrelil mizar Ivan Pičulin iz Čepovana iz veselja s samokresom v zrak. Ker moč ni imel orožnega lista, je bil obsojen na 50 Din ali 24 ur zavora in so mu zaplenili tudi samokres.

— **»Na bom prosu«** Jože Štrukelj, posestnik iz Stranske vasi, se je spri s svojo najemnico zaradi prodajne barake. Ker sta oba precej vročkrvna in malo izbirična v besedah, sta se seveda tudi pošteno ozmerjala. Posledica je bila tožba. Prva je tožila najemnica. Ker je gospodar ugotavljal, da je on gospodar na svoji zemlji in da je bil le hud, ne spomni se pa, da bi kaj hudega rekel in se ni hotel pobotati, je bil obsojen na 50 Din ali en dan zavora in povračilo stroškov. Ker je moč prvo protitožbo zakasnil, bo pa porabil prvo priliko in pri tej bo on prvi tožil.

— **Nepričakovani pogoj!** Skregala sta se zoročenca, ki imata kot predjudem že malo dete. Zakaj je nastal spor, tega toženka ne pove, toži le, da jo je razjaril zoročenec toliko in jo precej poškodoval. Sodišnik je poizkusil toženko, naj odpusti zoročenec. Dekle pa pravijo Ja gospod, jaz mu vse odpustim, če mi on obljubi, da me poroči. Če pa ne, bo pa plačal! Ker obtoženec ni prišel k obravnavi, je previden sodnik obravnavo preložil, da se poleže prva jeza in se morda končno vendarle poravnava zadeva namesto pred sodnikom — pred oltarjem.

Poizvedbe.

— **Zgubila se je 15. septembra p. l.** dne ob 3. od Zalokarjeve ulice do trgovine pri Marinkotu torbica s knjižico in v njej 600 K. Poštenega najditelja se naproša naj jo odda policiji.

VREMENSKO POROČILO.

— **Dunaj, 20. septembra** (uradno vremensko poročilo) Vedno večja depresija nad Italijo je povzročila večeraj južno od srednjih Alp obilo padavin. Iz Beljaka poročajo, da je zapadel sneg v vseh krajih v višini nad 1000 m. Danes dopoldne se je nebo nad Dunajem zjasnilo. Od Svice se pomika proti severu nov deževni pas. Pričakovati je večinsoma oblačno, senterjara dež, hladno, močne zapadne vetrove, pozneje zopet lepše in zelo izpremenljivo vreme.

Darila.

— **Darila!** Upravi našega lista so poslali: Za Ciril in Metodovo družbo g. Z. Lichteneker, upravnik pošte Brežice Din 25, darovalo omizje v Narodnem domu v Brežicah, ker se ni udeležilo (Cir. in Met. skupščine v Ptuj). Za vojne slepce: Din 100, v počaščenje spomina brata in svaka g. Vekoslava Lokarja iz Ajdovščine darujeta sestra Marija in svak inž. Presl. in brat Artur Din 100. Skupaj Din 200. Srčna hvala!

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 21. septembra. Sprejeto ob 13.

Tečaji so na današnji borzi zopet malenkostno nazadovali, razen izplačila Trst, ki je zaradi čvrste tendence v Curihu zopet nekoliko jačal.

Na efektivnem tržišču je bilo nekaj več zanimanja za Našičke, ki so porastle na 102.—, in pa Guttman-delnice, ki so se tudi jako učvrstile.

Ob zaključku notirajo:

Efekt: 7% Invest. drž. pos. od leta 1921 70, Ljublj. kred. banka 220—230, Prva hrv. št. d., Zagreb 1170—1175, Slav. banka, Zagreb 110 brez zaključka, Hrv. slav. hip. banka, Zagreb 142—152,50, Hrv. esk. banka, Zagreb 1170—1175, Jugosl. banka, Zagreb 160—161,50, Trbov. prem. dr. 1025 do 1050, Slavonija 235—238,50, Guttman 1700 do 1710, Eksploatacija 240—245, Sečera 2350—2425, Narodna šumska ind. 138—140. Devize: Curih 16,40, 16,50, Pariz 5,40, 5,45, London 42—42,2, Dunaj 0,13, 0,131, Praga 2,77, 2,80, Trst 4,12, 4,15, Newyork 92,5, 93,25, Budimpešta 0,50, 0,53. Valute: dolar 91, 91,75, lira 4,06, 4,08.

INOZEMSKA BORZE.

— **Curih, 21. septembra** (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6,10, Berlin 0,00025, Amsterdam 222,25, Newyork 5,65 London 25,68, Pariz 33,30, Milan 25,32, Praga 16,95, Budimpešta 0,0039/., Bukarešta 2,55, Sofija 5,30, Varšava 0,0018, Dunaj 0,00795, avstr. žig. krona 0,0080.

— **Trst, 21. sept.** Predborza: Beograd 24,10, 24,20, Dunaj 0,0315, 0,0320, Praga 67,25, 67,75, Pariz 131,30, 131,50, London 101,20, 101,60, Newyork 22,26, 22,36, Curih 395, 396.

— **Kresnica.** Marsikdo je videl pri Agnoli na Dunjski cesti lične podstavke (tase) a misli si je, da to je navadno tovarniško delo in je šel dalje. To lepo delo je delo Kola jugoslov. sester, ki imajo za takda dela poseben odsek in katero delo je izumitelj g. Baltičev. Pleteni okvirji okrog tas je delo radovljiške obrti. V trgovini Agnoli, ki je drage volje prevzela razprodajo izdelkov našega kola, se mi je povedalo, da se ti izdelki prodajajo le prav malo. Lčni podstavki naših kolašic zaslužijo vsekakor pozornost občinstva saj so pravi okrase vsakega doma. Naj stopijo naše gospe k Agnoli, naj si ogledajo lepa dela »Kola jug. sester« ter naj jih kupujejo. Imele bodo do dom dekoriran predmet in obenem bodo pomagale Kolu pri njegovem človekoljubnem delu.

Razne stvari.

• **Ženska banka.** V Pekingu imajo banko, katero upravljajo same ženske. Imenuje se »Ženska trgovska banka«. Cilj te banke ni samo ta, da vrši navadne trgovske posle, marveč v glavnem, da pomaga kitajskim ženskam, ki se bavijo s trgovino. Ustanovil pa je banko mož, ki je sicer glavni direktor banke, njegova žena pa je pod-ravnateljica in blaginajka. V odboru so žene bivših ministrov in raznovrstnih predsednikov. V banki je 23 žen in vsi tujci, ki prihajajo v banko, pravijo, da vrše te žene svoje posle zelo dobro.

• **Žena oddala svojega moža na delo.** Iz Haverhilla v Ameriki poročajo, da je priobčila Ana Woodbury v raznih listih oglas, da odda svojega 50 letnega moža, ker je brez dela. Ona dela v papirnici in zaslužila na teden do 22 dolarjev s čemer ne more preživljati sebe in moža. K oglasu dostavlja: Pravilo, da so minuli dnevi suženstva. Res ni več časov, ko je gospodar prodal svojega sužnja komurkoli je hotel. Ali dnevi industrijalnega suženstva bodo vedno trajali. Zamorski suženj je imel vsaj zavest, da dobi jed, prenočišče in potrebno obleko. Sedaj pa je tako, da predno dobi suženj svojega gospodarja že desetkrat lakote pogine. Moj suženj brez gospodarja je pripravljen opravljati katerokoli delo. Inteligent in je v dobro vzgojen. Po zmerni ceni je na razpolago. Ozirala se bom na količjak pošteno ponudbo.

• **Čerkeška pripovedka.** Neki mož in neka mlada žena sta se srečala na križišču in šla skupno dalje. Mož je nosil na hrbtu velik kotel, v eni roki je imel živo piščo, v drugi pa palico. In istočasno je vodil s to roko kozo na vrvi. Ko sta prišla na neko stransko pot, je rekla mlada žena možu: Jaz se bojim in ne grem več dalje s teboj, tukaj je samota in nikdo bi mi ne mogel pomagati, ako bi me ti hotel proti volji poljubiti. Mož je odgovoril: Ako se bojiš, zakaj si pa sploh šla z menoj? Toda bodi brez strbi, kajti kako naj te jaz proti tvoji volji poljubim, ko sem pa tako obložen in imam polni oboj roki? Žena pravi: »To se samo tako zdi, ker ako vtakneš palico v zemljo in privežeš nanjo kozo in ako obrneš kotel in ga postaviš na zemljo, potem položiš pod njega piščo, nato me pa že lahko poljubiš in jaz se ne bom mogla braniti.« Mož je vzkliznil: »A, ti se pa nisi večera rodila, na vse to bi jaz ne prišel! In ko sta tako dalje korakala, je mož vtaknil palico v zemljo, privezal kozo nanjo, položil piščo pod kotel, nato je objel in poljubil mlado ženo, ki se ni mogla braniti.«

• **Kako sem ga dobila.** Pripovedujejo: On je bil moj pisarniški predstojnik. On je bil prijatelj mojega brata. Prvič sem ga videla pri neki soareji. Pravyzaprav je dvoril moj prijatelj, slednjič se je zaljubil vame. Z njim sem bila nekoč v nekem kolegialnem klubu, v katerem se pa ni nikoli kežljalo. On je pri nas stanoval. Predstavljen mi je bil pri nekem izletu. Po nekem večeru v prijateljski družbi sva šla služajno isto pot domov in sva se takoj dobro razumela, dast poprel pri večerji sploh njsva govorila. V diletantskem gledališču je bil moj sdrug. Vesel je bil in jaz tudi. In tako se je iz šale razvila resnost. Na cestni me je nekoč nagovoril in bil je tako nesramen, da sem ga kaznovala s poroko. Bila sem prodajalka v trafik. Nekega dne mi reče, da bo poginil na zastrupljenju s nikotinom, ako ne postanem kmalu njegova žena. Spremljal je mojo prijateljico in mene iz kina domov. In takole prišlo. Bil je moj učitelj najprej v literaturi potem pa v poljubovanju. Vsek dan sva se videla po bančnem zaključku na cestni železnici. Nekeč sem bila bolna in me ni bilo. Ko sem zopet prišla, je vprašal po vzroku moje odsotnosti in tako sva se seznanila. On je bil prijatelj mojega ženina. Motil je našo zaročilo in poročil mene. Na ledu sem mu nmla naravnost pred nogo. On je rekel: To bi moralo biti pravzaprav narobe. Kmalu je prišlo do tega. V gostilni sem zahtevala od natakara kokček kruha in on mi ga je ponudil s sosodne mize. Ko je vsak dan telovadil v svoji sobi, sem ga opazovala iz nasproti se nahajajočega okna. Šla sem v gimnazijo da polizvem kako se učil moj mali bratec, nato pa je začel polizevati profesor za mano. Spoznala sem ga slučajno v neki družbi in čez 14 dni po poroki sem izvedela, da to ni bil gol slučaj.

• **Po potresni katastrofi** na Japonskem, je brez dela 80.000 profesionalistov in uradnikov. Pri obnovi Tokija bo moglo dobiti svoj posel okoli 200.000 delavcev. Koliko je mrtvih se še vedno ugaša. Pravijo, da jih je v Tokiju okoli 110.000, v Jokohami 30.000 in v drugih krajih 25.000. Porušeni in poškodovanih je 700.000 hiš. Tri milijone prebivalstva trpi na posledicah potresa.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSILSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Iščem posojilo 25.000 dinarjev od 24. t. m., katero vrnem v dobi 10 dni sigurno s lepimi obrestmi. Prosim takojšnje razgovore. — Ponudbe pod »Sigurna lero obrestovana vrnitev/10.096« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20
besed Din 5.— vsaka
nadajna beseda 50
para, z davčino vred

Prodaj
Šivalni stroj
se prod. — Zaloška c. 13. 10.009

Lena krošča
in slamočnica napro-
daj — Poizve se: hotel
Križman, Krško. 10.050

4 do 5 vadonov
otresenih jabolok
naprodaj. — Poizve s:
Prešernova ul. 42. 10.051

Kratek klavir,
skoro nov, naprodaj. —
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 10.052

Trinadstropna hiša
s trgovskim lokalom, hle-
vom, remizo za vozove
in skladiščem v sredini
Ljubljane naprodaj. —
Ponudbe pod »Centrum
10.069« na upravo »Slov.
Naroda«.

Dobro vpeljano
ekspozitno podjetje
za les in deželne pridelke
v večjem mestu štajerske
tako napredaj z vsem
inventarjem in stanova-
njem. — Ponudbe pod
»Velik debiček/10.029« na
upravo »Slov. Naroda«.

Naprodaj so
trije avtomobili
(1 osebni 32 HP, 4 sedi-
šča, Mercedes, komple-
ten; 1 osebni 12 HP, 4 se-
dišča, brez karoserije N. A. G.; 1 tovorni 2 1/2 ton,
komplet, z železnimi
ohroči) za pavšalno ceno
45.000.— Din. — Reflek-
tanti naj si avtomobile
ogledajo v Tovarni ce-
menta v Zidanem mostu.
10.034

Lepa hiša
v Stožicah št. 53. pol ure
pešhoda od Ljubljane,
popolnoma moderno ure-
jena, s prostim stanova-
njem, štirim parketira-
nimi sobami, kopalnico
ter lepim ograjenim vr-
tom. Na zahtevo se dobi
skoro novo gospodarsko
poslopje, pripravno za
vsako obrt ali trgovino.
Cena ugodna. — Več pri
iv. Frelih izotam. 10.010

Puch-motor,
2 1/2 HP in pomožni mo-
torji različnih znamk, po
niski ceni naprodaj. —
»Tribuna« F. B. L., Ljub-
ljana, Karlovska cesta 4.
9880

Kupim
500 m tračnic
za poljsko železnico, me-
ter 7 kg. se kupi. — Pi-
smene ponudbe na upra-
vo »Slov. Naroda« pod
»Tračnice/10.072«.

Kuoin hišo ali vilo
v Ljubljani s prostim sta-
novanjem. — Plačam od
1.000.000 do 1.500.000 K.
Posredovalci izključeni.
— Pismene ponudbe na:
J. Jelenič, Ljubljana, Sta-
ra pot 1. 9980

Stanovanja
Soba išče
za takoj ali s 1. oktobrom
mirna gospodična. — Na-
slov pove uprava »Slov.
skega Naroda«. 10.023

Kot sostanovalka
na stanovanje in hrano
se sprejme gospodična.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.082

Lepa soba
z dvema posteljama v
novi stavbi se odda, cv.
s hrano. Središče mesta.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.065

Elegantna soba
s posebnim vdomom in
električno razsvetljavo se
oddaja solidnemu gospodu.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.070

Sorejme se dijak,
tudi dva, v dobro popol-
no oskrbo. Cena zmerna.
— Vpraša se v upravi
»Slov. Naroda« pod »Lo-
pi dom/10.066«.

Dijak
se sprejme na stanovanje
in hrano. Tehnična sred-
nja šola in realna sta v
bližini. Cena 3000 K. —
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 10.054

Na stanovanje
z zajtrkom se sprejme
gospodična. Električna
luč — Dunajska cesta 23
(Jospina Gale). 10.057

Meblovano sobo
iščeta dva visokošola, in
sicer za takoj. — Po-
nudbe pod »Nagrada
10.056« na upravo »Slov.
venskega Naroda«.

Sobo,
lepo opremljeno, s po-
sebnim vdomom, iščem za
takoj. — Plačam dobro.
— Ponudbe pod »Nujno
100/10.055« na upravo
»Slov. Naroda«.

Iščem sobo
(elegantno, separirano) v
sredini mesta ali bližini
kolodvorov. — Ponudbe
pod »St. 100/10.015« na
upravo »Slov. Naroda«.

60.000 do 80.000 K
letno plačam za stanova-
nje v stari ali novi hiši,
obstoječe iz 4—6 sob, ku-
hinje in pritliklin. — Na-
slov pove uprava »Slov.
skega Naroda«. 10.022

Mesečno sobico
s posebnim vdomom in
hrano išče gospodična.
Najemninjo plača naprej.
— Ponudbe pod »Sobico
oddam/9992« na upravo
»Slov. Naroda«.

Stanovanje
(2 sobi, kuhinja, itd.) eno
uro od Ljubljane, tik ko-
lodvorov, se zamenja z
enakim v Ljubljani. —
Ponudbe prosim pod
šifro Zelo ugodno/10.074
na upravo »Slov. Nar.«.

Dijakinja
išče stanovanje s hrano
pri obitelji brez otrok,
tako da bi imela svojo
sobo. Predvsem se re-
flektrira na rodbine kake-
ga učitelja ali profesorja.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 9987

Šokali

Skladišče,
primerno za moko in
ostale držne pridelke v
bližini glavnega (južnega)
kolodvorov, se išče. — Po-
nudbe na naslov: Mirko
Stefanovič, Gorupova ul.
št. 3. II. nadst. 9915

Službe
Prodajalka
z dežele, večja mešana
stroke, želi mesta v isto-
tiki trgovini. Najraje v
Ljubljani. Nastop 15. ok-
tobra. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.«. 10.088

Revna dijakinja
želi radi pomanjkanja
sredstev instrukcije ljud-
skih ali meščanskih raz-
redov. — Ponudbe pod
»Hvaležnost 10.068« na
upravo »Slov. Naroda«.

Mladenič
od 14 let starosti napre-
je sprejme v službo kot
poštni sel na deželi. —
Ponudbe pod »Poštni sel
10.089« na upravo »Slov.
Naroda«.

Knjigovodja,
zmožen bilanco, z daljšo
praksco, sposoben in vz-
ziran, se sprejme v tvo-
rnič Narcissus Zagreb,
poštanski pretinac 227.
10.032

Dobrega šoferja
iščem nujno za tovorni
auto »Büssing«. Najbolj-
še je, če je iz okolice
Čakovca, Ptuj, Maribor,
ra. — Ponudbe pod »Bi-
tumen«, poštno ležajo,
Ormož. 10.085

Službo gospodinje
išče gospodična, fina ku-
harica

Karol Hamann,

pralnica in likalnica, LJUBLJANA,

MESTNI TRG 8 (na dvorišču) SPREJEMA:

MOSKO

DANSKO

DOMAČE

HOTELSKO PERILO

ZASTORE

BLUZE

OBLEKE

I. t. d.

Pisemski papir v kasetah in mapah
priporoča
NARODNA KNJIGARNA

Šolske knjige
priporoča
Narodna knjigarna.

Odbor odvetniške zbornice za
Slovenijo naznanja pretužno vest, da je
njen ugledni član in disciplinarni svetnik
gospod

dr. Vladimir Sernec

odvetnik v Mariboru

dne 20. t. m. izdihnil svojo blago dušo.
Pogreb bo v soboto, 22. t. m. ob
štirih popoldne v Mariboru.
Stanovski tovariši ohranijo pokojniku
trajno najlepši spomin.

LJUBLJANA, 21. septembra 1923.

Javna zahvala

Zahvaljujem se tem po-
tom najiskreneje jugoslo-
vanski zavarovalni banki
„Slaviji“ v Ljubljani, katera
mi je zavarovani znesek,
glaseč se na moje pogorelo
gospodarsko poslopje, naj-
kulantneje in brez vsakega
odbitka takoj izplačala ter
jo vsem kar najbolj pripo-
ročam.

Št. Vid nad Ljubljano,
15. septembra 1923

CIRMAN FRANJA,
posestnica

HALO! 10067

Radi boleznim se da v najem
**kožarska
poslovna obrt**

v najprometnejši ulici v trgu Sa-
mobar, katera obstoji že 35 let.
Hiša ima 5 sob, klet, hlev in vse
ostalo orodje za obrt. Bodočnost
zajamčena. Vseliti se je mogoče
takoj. Dalja obvestila daje
Josip Skendrovič,
posestnik in kožar (strojar),
Samobar kraj Zagreba (Hrvatsko)

Nove vinske bačve

od 25—700 lt. prvovredna iz-
radba, vsaku količino odmah, uz
cenu od Din 176— po hl gore.

Skladišne bačve

od 20—50 hl, sa vratima i pa-
tentnim zavorom, uz ceno od
Din 236— po hl gore, po-
stavno tvornica bačava d. d.
Zagreb. Zastupnik: Lj. Jemrič,
Maribor, Popovičeva ul. 7. 7232

**Izurjena strojepiska
in stenografinja**

popolnoma zmožna slovenščine in nemščine dobi
stalno mesto v tovarni Sinkovec d. d. Grosuplje.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem, da je naš dragi brat in stric

Alojzij Grilo

delovodja tobačne tovarne

v četrtek, dne 19. t. m. po kratki, težki mukepolni
bolezni, previden s tolažil sv. vere, v 48. letu sta-
rosti preminil.
Pogreb predragga pokojnika se vrši danes, v
petek, dne 21. t. m. ob polu petih popoldne iz dež.
bolnice na pokopališče na Viču.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1923,

Ivan Grilo, brat. — Jožef Grilo, svakinja. —
Mihaela, Ivan, Jože, Bogomir, Ludovik,
nečaki.

Vabilo na

izredni občni zbor
Celijske posojilnice d. d. v Celju,

ki se vrši v torek, dne 16. oktobra 1923 ob
6-ih (18-ih) v sejni dvorani Narodnega
doma s sledečim dnevnim redom:

1. Poslovno poročilo upravnega sveta.
2. Sklepanje o povišanju delniške glavnice od
Din 1.000.000— na Din 2.500.000— z izdajo 15.000
komadov novih delnic po nom. Din 100— v smislu
drugega odstavka § 4 družbenih pravil.
3. Sklepanje o spremembi družbenih pravil (§ 1—4,
15, 13 b).
4. Slučajnosti.

Občnega zbora se smejo udeležiti le delničarji, ki
so naložili vsaj tri dni pred občnim zborom pri bla-
gajni te družbe v Celju vsaj 5 delnic po Din 100—.
Seznam delničarjev, ki so položili delnice k ob-
čnemu zboru se zaključuje dne 13. oktobra 1923
in ima vsak k glasovanju upravičeni delničar do takrat
pravico pregledati ta seznam med uradnimi urami v
družbenih prostorih.

CELJE, dne 19. septembra 1923.

UPRAVNI SVET.

Namesto vsakega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v
Mariboru.

Potrjim srcem naznanjamo, da je danes nepričakovano
preminul naš blagi soprog oz. oče, brat, stric, svak, gospod

dr. Vladimir Sernec

odvetnik v Mariboru in občinski svetovalec

star 44 let.

Dragega pokojnika bomo v soboto, dne 22. sep-
tembra 1923 ob šestnajstih od Narodnega doma spremili
na staro mestno pokopališče k zadnjemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v ponedeljek, dne
24. septembra 1923 ob 7-ih v župni cerkvi sv. Magdalene.

MARIBOR, dne 21. septembra 1923.

Rodbina Sernečeva.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sožalja, izražene nam
ob priliki bridke izgube našega brata, ozir. strica

Maksa Pleteršnika

prof. v pok.

se tem potom najsrčneje zahvaljujemo.

Posebej se še zahvaljujemo častiti duhovščini za
tolažbo v boleznih in zadnje spremstvo, zastopnikom
pokrajinske uprave za Slovenijo in višjega šol. sveta,
zastopnikom univerze v Ljubljani, predsedniku Ma-
tice Slovenske, zastopnikom profsorskih zborov v
Ljubljani, kakor tudi vsem zastopnikom bližnjih občin,
državnih uradov in šol.

Prav posebno se zahvaljujemo tudi združenemu
pišečemu in bizeljskemu pevskega zboru za ganljive
žalostinke ter vsemu mnogoštevilnemu občinstvu, ki
je spremlilo pokojnika na njegovi zadnji poti.

V Pišecah, 20. septembra 1923

Žalujoči ostali,

Posojilnica v Mariboru objavlja žalostno
vest, da je nje dolgoletni član ravnateljstva, gospod

dr. Vladimir Sernec

odvetnik v Mariboru

danes po kratki bolezni preminul. Pogreb se vrši v so-
boto, 22. septembra ob šestnajstih iz Narodnega doma
na staro mestno pokopališče v Mariboru.

Bodi velezaslužnemu delavcu na narodnem in gospo-
darskem polju ohranjen časten spomin.

Ravnateljstvo.

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem svojim sorodnikom, prijateljem in
znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani in nepozabni soprog, oče,
brat, stric, svak in zet, gospod

Alojz Jesenko

trgovec in posestnik

v četrtek, dne 20. septembra 1923. ob pol 6. uri popoldne v starosti 47. let,
po dolgi in mučni bolezni preminul.

Pogreb se vrši v soboto, dne 22. septembra 1923. ob 5. uri popoldne iz
hiše žalosti, Stari trg št. 11, na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga polože v
lastno grobnico.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1923.

Jožica Jesenko, soproga

Stanko Jesenko, brat

Slavko, Blažek, Jožica, otroci

Marija Jesenko, svakinja

Vsi ostali sorodniki.